

INSPEKTOR NADZORU INWESTORSKIEGO

(wybrane zagadnienia)

dr inż. Jerzy Dylewski

MOIIB, listopad 2018

KONSPEKT SZKOLENIA

1. Wprowadzenie – przepisy prawne regulujące problematykę nadzoru inwestorskiego
2. Rodzaje obiektów i robót, przy których ustanowienie inspektora nadzoru inwestorskiego jest obligatoryjne
3. Wymagania formalne warunkujące możliwość wykonywania funkcji inspektora nadzoru inwestorskiego
4. Powiązanie umowne pomiędzy inwestorem, a inspektorem nadzoru inwestorskiego
5. Rozpoczęcie i zakończenie wykonywania funkcji inspektora nadzoru inwestorskiego
6. Podstawowe obowiązki inspektora nadzoru inwestorskiego wynikające z ustawy Prawo budowlane
 - kontrola zgodności realizacji robót z projektem, przepisami i wiedzą techniczną,
 - współpraca z nadzorem autorskim,
 - kontrola jakości robót (Polskie Normy, aprobaty techniczne, specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót budowlanych, instrukcje systemowe)
 - system dopuszczenia do obrotu i stosowania wyrobów, w tym wyrobów budowlanych,
 - odbiory robót,
 - obmiary robót w zależności od rodzaju wynagrodzenia w umowie o roboty budowlane,
 - rozliczenia finansowe robót
7. Inspektor nadzoru inwestorskiego, a umowa o roboty budowlane
8. Możliwości rozszerzenia obowiązków inspektora nadzoru inwestorskiego, koordynator, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy
9. Prawa inspektora nadzoru inwestorskiego
10. Nadzór inwestorski nad obiektami wpisanymi do rejestru zabytków
11. Odpowiedzialność karna, zawodowa, dyscyplinarna, cywilna i służbowa inspektora nadzoru inwestorskiego
12. Umowa o nadzór inwestorski – zasady ustalania wynagrodzenia

1. Wprowadzenie – przepisy prawne regulujące problematykę nadzoru inwestorskiego

Podstawowym dokumentem regulującym kwestie związane z nadzorem inwestorskim jest obecnie ustawa Prawo budowlane z 7 lipca 1994 roku, wg której inspektor nadzoru inwestorskiego jest jednym z uczestników procesu budowlanego

Art. 17. Uczestnikami procesu budowlanego, w rozumieniu ustawy, są:

- 1) inwestor,
- 2) **inspektor nadzoru inwestorskiego**,
- 3) projektant,
- 4) kierownik budowy lub kierownik robót.

2. Rodzaje obiektów i robót, przy których ustanowienie inspektora nadzoru inwestorskiego jest obligatoryjne

Powoływanie inspektora nadzoru inwestorskiego pozostaje w gestii inwestora

Art. 18. 1. *Do obowiązków inwestora należy zorganizowanie procesu budowy, z uwzględnieniem zawartych w przepisach zasad bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, a w szczególności zapewnienie:*

- 1) opracowania projektu budowlanego i, stosownie do potrzeb, innych projektów,
 - 2) objęcia kierownictwa budowy przez kierownika budowy,
 - 3) opracowania planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
 - 4) wykonania i odbioru robót budowlanych,
 - 5) w przypadkach uzasadnionych wysokim stopniem skomplikowania robót budowlanych lub warunkami gruntowymi, nadzoru nad wykonywaniem robót budowlanych
- przez osoby o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych.

2. Inwestor może ustanowić inspektora nadzoru inwestorskiego na budowie.

3. Inwestor może zobowiązać projektanta do sprawowania nadzoru autorskiego.

niekiedy jednak powołanie takiego inspektora staje się dla inwestora obowiązkiem, nałożonym na niego jako jeden z warunków wydanej przez organ administracji architektoniczno –budowlanej decyzji o pozwoleniu na budowę

Art. 19. 1. *Organ administracji architektoniczno-budowlanej może w decyzji o pozwoleniu na budowę nałożyć na inwestora obowiązek ustanowienia inspektora nadzoru inwestorskiego, a także obowiązek zapewnienia nadzoru autorskiego, w przypadkach uzasadnionych wysokim stopniem skomplikowania obiektu lub robót budowlanych bądź przewidywanym wpływem na środowisko.*

2. Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje obiektów budowlanych, przy których realizacji jest wymagane ustanowienie inspektora nadzoru inwestorskiego, oraz listę obiektów budowlanych i kryteria techniczne, jakimi powinien kierować się organ administracji architektoniczno-budowlanej podczas nakładania na inwestora obowiązku ustanowienia inspektora nadzoru inwestorskiego.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY
z dnia 19 listopada 2001 r.
w sprawie rodzajów obiektów budowlanych, przy których realizacji jest wymagane
ustanowienie inspektora nadzoru inwestorskiego.
(Dz. U. nr 138 z dnia 4 grudnia 2001 r., poz. 1554)

Na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. m Prawo budowlane (Dz. U. z 2000 r. Nr 106, poz. 1126, Nr 109, poz. 1157 i Nr 120, poz. 1268 oraz z 2001 r. Nr 5, poz. 42, Nr 100, poz. 1085, Nr 110, poz. 1190, Nr 115, poz. 1229 i Nr 129, poz. 1439) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa rodzaje obiektów budowlanych, przy których realizacji jest wymagane ustanowienie inspektora nadzoru inwestorskiego, oraz listę obiektów budowlanych i kryteria techniczne, jakimi powinien kierować się organ podczas nakładania na inwestora obowiązku ustanowienia inspektora nadzoru inwestorskiego.

§ 2. 1. Ustanowienie inspektora nadzoru inwestorskiego jest wymagane przy budowie obiektów budowlanych:

- 1) użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego o kubaturze 2.500 m³ i większej,
- 2) wpisanych do rejestru zabytków, w zakresie przebudowy, rozbudowy oraz wykonywania rekonstrukcji lub remontów,
- 3) budynków i budowli:
 - a) o wysokości nad terenem 15 m i większej,
 - b) zawierających pomieszczenie zagrożone wybuchem w rozumieniu przepisów przeciwpożarowych,
 - c) wymagających uwzględnienia ruchów podłoża, w tym spowodowanych wpływem eksploatacji górniczej,
 - d) z zainstalowaną mocą elektryczną 1.000 kW i większą,
 - e) technicznych o kubaturze ponad 2.500 m³, związanych z obiektami budowlanymi, o których mowa w pkt 12,
- 4) budowli mostowych wszelkich typów, w tym wiaduktów, estakad i innych podobnych obiektów budowlanych,
- 5) zapór ziemnych i wałów przeciwpowodziowych o wysokości 3 m i większej lub chroniących miasta, wsie, obszary rolne i leśne o powierzchni powyżej 1.000 ha oraz budowli technicznych związanych z tymi obiektami budowlanymi,
- 6) budowli piętrzących o różnicy poziomów lustra wody 3 m i większej oraz ścian oporowych o wysokości 3 m i większej,
- 7) budowli zbiornikowych naziemnych i podziemnych na materiały stałe, płynne i gazowe:
 - a) niebezpieczne dla ludzi, mienia i środowiska,
 - b) o wysokości lub zagłębieniu 5 m i większych,
- 8) ujęć i przepompowni wód śródlądowych o wydajności powyżej 300 m³/h lub głębokości 100 m i większej,
- 9) stacji uzdatniania wody i oczyszczania ścieków o wydajności 50 m³/h i większej,
- 10) służących do składowania i usuwania, wykorzystywania lub unieszkodliwiania odpadów,
- 11) linii elektroenergetycznych o napięciu 110 kV i większym oraz stacji elektroenergetycznych, rozdzielczych i przetwórczych z nimi związanych,
- 12) linii telekomunikacyjnych przewodowych i radiowych - dalekosiężnych (międzynarodowych, międzymiastowych i wewnątrzmiejscowych) oraz linii pomiędzy centralami,
- 13) sieci gazowych:
 - a) gazociągów o ciśnieniu nominalnym 5 kPa i większym,
 - b) gazociągów o ciśnieniu nominalnym do 5 kPa i średnicach przewodów większych niż 150 mm, z wyjątkiem przyłączy gazowych o ciśnieniu nie większym niż 400 kPa,
 - c) obiektów tłoczeni gazów,
 - d) obiektów stacji gazowych, wyposażonych co najmniej w dwa ciągi redukcyjne,
- 14) rurociągów oraz obiektów i urządzeń z nimi związanych:
 - a) ciepłowniczych:
 - tradycyjnych o średnicy 310 mm i większej,

- preizolowanych o średnicy 200 mm i większej,
- b) wodociągowych o średnicy 200 mm i większej oraz kanalizacyjnych o średnicy 400 mm i większej,
- c) innych transportujących czynnik płynny lub gazowy niebezpieczny dla ludzi, mienia i środowiska,
- 15) dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych oraz związanych z nimi bezpośrednio obiektów budowlanych, w tym tuneli drogowych i innych budowli,
- 16) kanałów żeglugi śródlądowej oraz melioracyjnych,
- 17) sieci melioracyjnych na obszarze powyżej 100 ha,
- 18) kanałów energetycznych,
- 19) dróg szynowych, wraz z przeznaczonymi do prowadzenia ruchu budynkami, budowlami i urządzeniami,
- 20) urządzeń transportowych linowych i linowo-terenowych służących do publicznego przewozu osób w celach turystyczno-sportowych,
- 21) budowli pola naziemnego ruchu lotniczego na lotniskach.

2. Ustanowienie inspektora nadzoru inwestorskiego jest wymagane także przy realizacji obiektów budowlanych, niewymienionych w ust. 1, podlegających ocenie oddziaływania na środowisko, określonych w przepisach o zagospodarowaniu przestrzennym oraz o ochronie i kształtowaniu środowiska.

§ 3. Ustanowienie inspektora nadzoru inwestorskiego jest wymagane również przy realizacji obiektów budowlanych lub ich części, które zawierają:

- 1) ustroje konstrukcyjne, takie jak powłoki, łupiny, tarcze, łuki i kopuły oraz linowe wiszące bez względu na ich rozpiętość, a także fundamenty inne niż proste ławy i stopy fundamentowe posadowione bezpośrednio na stabilnym gruncie nośnym,
- 2) elementy konstrukcyjne:
 - a) o rozpiętości 12 m i większej, wysięgu 3 m i większym lub o wysokości jednej kondygnacji 6 m i większej,
 - b) poddane obciążeniu użytkowemu 5 kN/m² i większemu, obciążeniu zmiennemu ruchomemu, a także zwymiarowane z uwzględnieniem wpływów dynamicznych, termicznych, skurczów materiałowych lub ruchów podpór,
 - c) sprężane na budowie lub na miejscu ich wbudowania w obiekcie budowlanym, a także poddane zabezpieczeniu cięgien sprężających i ich urządzeń kotwiących.

§ 4. Właściwy organ, w decyzji o pozwoleniu na budowę albo w decyzji o pozwoleniu na wznowienie robót budowlanych, nakłada obowiązek ustanowienia inspektora nadzoru inwestorskiego określonej specjalności, z powołaniem odpowiedniego dla danego obiektu przepisu rozporządzenia.

§ 5. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

3. Wymagania formalne warunkujące możliwość wykonywania funkcji inspektora nadzoru inwestorskiego

Wykonywanie nadzoru inwestorskiego jest traktowane jako pełnienie samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie, wiąże się z tym konieczność posiadania przez osobę pełniącą tą funkcję prawa do wykonywania takiej funkcji

Art. 12. 1. Za samodzielną funkcję techniczną w budownictwie uważa się działalność związaną z koniecznością fachowej oceny zjawisk technicznych lub samodzielnego rozwiązywania zagadnień architektonicznych i technicznych oraz techniczno-organizacyjnych, a w szczególności działalność obejmującą:

- 1) projektowanie, sprawdzanie projektów architektoniczno-budowlanych i sprawowanie nadzoru autorskiego,
- 2) kierowanie budową lub innymi robotami budowlanymi,
- 3) kierowanie wytwarzaniem konstrukcyjnych elementów budowlanych oraz nadzór i kontrolę techniczną wytwarzania tych elementów,
- 4) **wykonywanie nadzoru inwestorskiego**,
- 5) sprawowanie kontroli technicznej utrzymania obiektów budowlanych,
- 6) (skreślony),
- 7) (skreślony),

2. Samodzielne funkcje techniczne w budownictwie, określone w ust. 1 pkt 1-5, mogą wykonywać wyłącznie osoby posiadające odpowiednie wykształcenie techniczne i praktykę zawodową, dostosowane do rodzaju, stopnia skomplikowania działalności i innych wymagań związanych z wykonywaną funkcją, stwierdzone decyzją, zwaną dalej „**uprawnieniami budowlanymi**”, wydaną przez organ samorządu zawodowego.

3. Warunkiem uzyskania uprawnień budowlanych jest zdanie egzaminu ze znajomości procesu budowlanego oraz umiejętności praktycznego zastosowania wiedzy technicznej.

.....
4. Egzamin składa się przed komisją egzaminacyjną powoływaną przez organ samorządu zawodowego albo inny upoważniony organ.

.....
6. Osoby wykonujące samodzielne funkcje techniczne w budownictwie są odpowiedzialne za wykonywanie tych funkcji zgodnie z przepisami i zasadami wiedzy technicznej oraz za należytą staranność w wykonywaniu pracy, jej właściwą organizację, bezpieczeństwo i jakość.

7. **Podstawę do wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie stanowi wpis, w drodze decyzji, do centralnego rejestru, o którym mowa w art. 88a ust. 1 pkt 3 lit. a, oraz - zgodnie z odrębnymi przepisami - wpis na listę członków właściwej izby samorządu zawodowego, potwierdzony zaświadczeniem wydanym przez tę izbę, z określonym w nim terminem ważności.**

.....
9. Organy samorządu zawodowego są obowiązane przekazywać bezzwłocznie informacje o wpisie na listę członków właściwej izby samorządu zawodowego oraz o wykreśleniu z tej listy, w celu ujawnienia w rejestrze, o którym mowa w art. 88a ust. 1 pkt 3 lit. a.

Art. 13. 1. Uprawnienia budowlane mogą być udzielane do projektowania lub kierowania robotami budowlanymi.

2. W uprawnieniach budowlanych należy określić specjalność i ewentualną specjalizację techniczno-budowlaną oraz zakres prac projektowych lub robót budowlanych objętych danym uprawnieniem.

3. **Uprawnienia do kierowania robotami budowlanymi stanowią również podstawę do wykonywania samodzielnych funkcji technicznych, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 3 i 4.**

4. Uprawnienia do projektowania lub kierowania robotami budowlanymi stanowią również podstawę do wykonywania samodzielnych funkcji technicznych, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 5 i 6.

Jaką „gratyfikację” przewidują obowiązujące przepisy za łamanie podanych wyżej zasad, związanych z prawem do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie ?

Informuje o tym art. 91 Prawa budowlanego

Art. 91. 1. Kto:

- 1) *udaremnia określone ustawą czynności organów administracji architektoniczno-budowlanej lub nadzoru budowlanego,*
 - 2) *wykonuje samodzielną funkcję techniczną w budownictwie, nie posiadając odpowiednich uprawnień budowlanych lub prawa wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie,*
- podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.*

4. Powiązanie umowne pomiędzy inwestorem, a inspektorem nadzoru inwestorskiego

Z punktu widzenia Prawa budowlanego forma charakteru stosunków łączących inwestora i reprezentującego go inspektora nadzoru inwestorskiego jest zupełnie bez znaczenia. Inspektorem nadzoru może być zarówno pracownik zatrudniony przez tego inwestora na podstawie umowy o pracę, zawartej zgodnie z regulacjami ustawy Kodeks pracy (np. zatrudniony na pełnym lub części etatu pracownik działu inwestycji, czy utrzymania ruchu, remontów, itd.), jednak równie dobrze może być to osoba do tej pory absolutnie obca dla inwestora, znaleziona w związku potrzebami rozpoczynanej budowy i zatrudniona na podstawie umowy –zlecenia, zgodnie z zasadami podanym w ustawie Kodeks cywilny.

Jak znaleźć taką osobę, jeśli nie dysponujemy pracownikiem „własnym” ?

Jest to już osobny problem, a najskuteczniejsza wydaje się tu klasyczna metoda „z polecenia”, ale problem komplikuje się przy większych nadzorach nad realizacjami budowlanymi objętymi systemem zamówień publicznych.

Konieczne może tu być, przy dokonany przez Inwestora –Zamawiającego oszacowaniu, że koszt nadzoru inwestorskiego przekroczy równowartość 30.000 euro, wg obowiązującego sztywnego przelicznika, ustalonego zgodnie z kolejnym rozporządzeniem z grudnia 2017 roku, wg którego 1 euro = 4,3117 zł, (czyli 129.351 zł, przy czym jest to wartość netto, tj. bez podatku od towarów i usług czyli VAT-u), zastosowanie jednej z ustawowych procedur postępowania, przewidzianych ustawą Prawo zamówień publicznych.

I, co więcej, praktycznie nie da się znaleźć jakiegokolwiek uzasadnienia dla zastosowania trybu zamówienia z wolnej ręki, a sięgnięcie po kolejny, stosunkowo prosty tryb zapytania o cenę, jest ryzykowane w świetle wydanych przez Urząd Zamówień Publicznych w roku 2010 „Wytycznych dotyczących interpretacji przesłanek pozwalających na przeprowadzenie postępowania o udzielenia zamówienia publicznego w trybie negocjacji z ogłoszeniem, dialogu konkurencyjnego, negocjacji bez ogłoszenia, zamówienia z wolnej ręki i zapytania o cenę”, przyjętych przez Komitet Stały Rady Ministrów w dniu 18 listopada 2010 roku, gdzie jednoznacznie stwierdzono (na str. 33 tego dokumentu), że tryb zapytania o cenę nie jest właściwy przy wyborze wykonawcy usługi polegającej na świadczeniu nadzoru inwestorskiego.

Czy jednak konieczne jest w ogóle jakiegokolwiek sformalizowanie stosunku prawnego, łączącego inwestora i inspektora nadzoru ?

Łatwo zauważyć, iż ze względu na użycie w art. 12 Prawa budowlanego sformułowania, że „za *samodzielną funkcję ... uważa się **działalność** ...*” z punktu widzenia tej ustawy istnienie jakiegokolwiek sformalizowanego umową powiązania pomiędzy inwestorem, a inspektorem nadzoru nie jest konieczne, bowiem w pojęciu działalności mieści się np. wolontariat, praca społeczna, itp. pozaumowne formy świadczeń.

W świetle regulacji Prawa budowlanego inspektorem nadzoru jest bowiem ta osoba fizyczna, czyjej odpowiednie oświadczenie i dokumenty formalne, wymienione niżej w pkt. 5 materiałów szkoleniowych, trafiły do organu nadzoru budowlanego, bez względu na rodzaj więzi łączących ją z inwestorem.

Jest to jednocześnie osoba, której inwestor, na mocy ogólnej regulacji prawa cywilnego (art. 95 i 96 ustawy Kodeks cywilny), przekazuje swoich obowiązków i uprawnień

Art. 95. § 1. *Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych albo wynikających z właściwości czynności prawnej, można dokonać czynności prawnej przez przedstawiciela.*

§ 2. Czynność prawna dokonana przez przedstawiciela w granicach umocowania pociąga za sobą skutki bezpośrednio dla reprezentowanego.

Art. 96. *Umocowanie do działania w cudzym imieniu może opierać się na ustawie (przedstawicielstwo ustawowe) albo na oświadczeniu reprezentowanego (pełnomocnictwo).*

i nie ma tu znaczenia w jaki sposób przekazanie to się odbyło (w umowie o pracę, w umowie –zleceniu, czy wręcz w formie ustnej, jak również bez znaczenia pozostają kwestie wynagrodzenia za wykonywanie obowiązków wynikających z udzielonego pełnomocnictwa).

5. Rozpoczęcie i zakończenie wykonywania funkcji inspektora nadzoru inwestorskiego

Pierwszym obowiązkiem inspektora nadzoru jest złożenie, na ręce inwestora, stosownego oświadczenia o objęciu tej funkcji, przypomina o tym art. 41, ust. 4 Prawa budowlanego. Deklaracja taka, za pośrednictwem inwestora, trafia następnie do organu nadzoru budowlanego

Art. 41,

ust 4. Inwestor jest obowiązany zawiadomić o zamierzonym terminie rozpoczęcia robót budowlanych, dla których wymagane jest pozwolenie na budowę, zgłoszenie budowy, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1a, 2b i 19a, lub zgłoszenie przebudowy, o której mowa w art. 29 ust. 2 pkt 1b, organ nadzoru budowlanego oraz projektanta sprawującego nadzór nad zgodnością realizacji budowy z projektem, dołączając na piśmie:

- 1) oświadczenie kierownika budowy (robót), stwierdzające sporządzenie planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz przyjęcie obowiązku kierowania budową (robotami budowlanymi), a także zaświadczenie, o którym mowa w art. 12 ust. 7;*
- 2) w przypadku ustanowienia nadzoru inwestorskiego - oświadczenie inspektora nadzoru inwestorskiego, stwierdzające przyjęcie obowiązku pełnienia nadzoru inwestorskiego nad danymi robotami budowlanymi, a także zaświadczenie, o którym mowa w art. 12 ust. 7;*

- 3) informację zawierającą dane zamieszczone w ogłoszeniu, o którym mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2.

Sankcja spadająca na inwestora za niedopełnienie tego obowiązku określona jest w art. 93 Prawa budowlanego

Art. 93. Kto:

-
4) przystępuje do budowy lub prowadzi roboty budowlane bez dopełnienia wymagań określonych w **art. 41 ust. 4**, art. 42, art. 44, art. 45,

.....
podlega karze grzywny.

Art. 94. Orzekanie w sprawach o czyny, określone w art. 92 i art. 93, następuje na podstawie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

Równolegle należy pamiętać o dokonaniu przez inspektora nadzoru pierwszego wpisu w dzienniku budowy, poświadczającego przyjęcie obowiązków, co wynika z treści rozporządzenia wykonawczego dotyczącego dziennika budowy, tablicy informacyjnej i ogłoszenia dotyczącego planu BIOZ.

Dz.U.2018.963

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA INFRASTRUKTURY
z dnia 26 czerwca 2002 r.**

w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia.
(Dz. U. z dnia 17 lipca 2002 r.)

-
§ 6. 1. Na stronie tytułowej dziennika budowy organ wydający dziennik budowy zamieszcza:
- 1) numer, datę wydania oraz liczbę stron dziennika,
 - 2) imię i nazwisko lub nazwę (firmę) inwestora,
 - 3) rodzaj i adres budowy, rozbiórki lub montażu,
 - 4) numer i datę wydania pozwolenia na budowę albo numer i datę zgłoszenia,
 - 5) pouczenie o sposobie prowadzenia dziennika i odpowiedzialności określonej w art. 93 pkt 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane.
- 2. Na pierwszej stronie dziennika budowy inwestor zamieszcza imię i nazwisko lub nazwę (firmę) wykonawcy lub wykonawców oraz osób sprawujących kierownictwo budowy i robót budowlanych, nadzór autorski i inwestorski, podając ich specjalności i numery uprawnień budowlanych. Osoby te potwierdzają podpisem i datą przyjęcie powierzonych im obowiązków.**
- 3.** Kolejne strony dziennika budowy przeznacza się na wpisy dotyczące przebiegu robót budowlanych. Każdy wpis oznacza datą i podpisuje osoba dokonująca wpisu, z podaniem imienia, nazwiska, wykonywanej funkcji i nazwy jednostki organizacyjnej lub organu, który reprezentuje.
- 4.** Jeżeli w trakcie wykonywania robót budowlanych następuje zmiana kierownika budowy, kierownika robót, inspektora nadzoru inwestorskiego lub projektanta sprawującego nadzór autorski, w dzienniku budowy dokonuje się wpisu określającego stan zaawansowania i zabezpieczenia przekazywanej budowy, rozbiórki lub montażu. Wpis ten potwierdza się datą i podpisami osoby przekazującej i przejmującej obowiązki.
- 5.** Pod każdym wpisem w dzienniku budowy osoby, których wpis dotyczy, potwierdzają podpisem i datą zapoznanie się z jego treścią.

6. Kierownik budowy stwierdza wpisem w dzienniku budowy fakt zamknięcia dziennika lub jego kontynuację w następnym, kolejno numerowanym tomie.

.....

§ 9. 1. Do dokonywania wpisów w dzienniku budowy upoważnieni są:

- 1) inwestor,
- 2) inspektor nadzoru inwestorskiego,**
- 3) projektant,
- 4) kierownik budowy,
- 5) kierownik robót budowlanych,
- 6) osoby wykonujące czynności geodezyjne na terenie budowy,
- 7) pracownicy organów nadzoru budowlanego i innych organów uprawnionych do kontroli przestrzegania przepisów na budowie - w ramach dokonywanych czynności kontrolnych.

2. Osoby, o których mowa w § 6 ust. 5, upoważnione są do dokonywania wpisów w dzienniku budowy w zakresie, o którym mowa w tym przepisie.

.....

Moment zakończenia wykonywania funkcji inspektora nadzoru jest trudniej sprecyzować. Może to być koniec wynikający z zakończenia realizacji nadzorowanych przez niego robót, po:

- poświadczeniu przez inspektora nadzoru wpisu kierownika budowy, w którym zgłasza on gotowość wykonanego obiektu czy robót do końcowego odbioru (jest wymóg stosowany zwyczajowo, bez konkretnej podbudowy w obowiązujących przepisach),
- wzięciu udziału w czynnościach odbioru gotowych obiektów budowlanych i przekazywaniu ich do użytkowania; (wymóg ustawowy zapisane w art. 25 Prawa budowlanego, przy czym czynności odbiorowe mogą dotyczyć nie tylko budowy obiektu, ale i robót budowlanych nie mających charakteru budowy),
- ewentualnym dopilnowaniu usunięcia wad (co również jest wymogiem ustawowym) i skontrolowania rozliczeń finansowych budowy (co jest już wymogiem fakultatywnym).

Końca wykonywania nadzoru inwestorskiego można także upatrywać w momencie uzyskania przez inwestora decyzji administracyjnej o pozwoleniu na użytkowanie (o ile taka decyzja jest w przypadku nadzorowanych przez niego robót wymagana), co pośrednio wynika z wzoru protokołu obowiązkowej kontroli zakończonej budowy przez służby nadzoru budowlanego.

Decyzja o pozwoleniu na użytkowanie obiektu budowlanego musi być bowiem obligatoryjnie poprzedzona kontrolą przeprowadzoną przez nadzór budowlany, w wyniku której powstaje stosowny protokół, co regulują art. 59 i 59d Prawa budowlanego

Art. 59. 1. *Organ nadzoru budowlanego wydaje decyzję w sprawie pozwolenia na użytkowanie obiektu budowlanego po przeprowadzeniu obowiązkowej kontroli, o której mowa w art. 59a.*

.....

Art. 59d. 1. *Właściwy organ, po przeprowadzeniu obowiązkowej kontroli, sporządza protokół w trzech egzemplarzach. Jeden egzemplarz protokołu doręcza się inwestorowi bezzwłocznie po przeprowadzeniu kontroli, drugi egzemplarz przekazuje się organowi wyższego stopnia, a trzeci pozostaje we właściwym organie.*

1a. Dopuszcza się przekazanie protokołu organowi wyższego stopnia w postaci elektronicznej. W takim przypadku sporządza się dwa egzemplarze protokołu, a protokół w postaci elektronicznej przekazuje się również Głównemu Inspektorowi Nadzoru Budowlanego.

2. Protokół, o którym mowa w ust. 1, przechowuje się przez okres istnienia obiektu budowlanego.

3. Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa określi, w drodze rozporządzenia, wzór protokołu obowiązkowej kontroli.

4. Wzór protokołu powinien obejmować w szczególności informacje dotyczące danych osobowych osób uczestniczących w kontroli oraz informacje niezbędne do ustalenia przebiegu i wyniku przeprowadzonej kontroli, w tym: adres i kategorię obiektu budowlanego, ustalenia dotyczące zgodności wykonania obiektu budowlanego z zatwierdzonym projektem budowlanym i innymi warunkami określonymi w pozwoleniu na budowę.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA INFRASTRUKTURY
z dnia 23 czerwca 2003 r.
w sprawie wzoru protokołu obowiązkowej kontroli
(Dz. U. z dnia 29 lipca 2003 r.)**

Na podstawie art. 59d ust. 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2000 r. Nr 106, poz. 1126, z późn. zm) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się wzór protokołu obowiązkowej kontroli, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2004 r.

ZAŁĄCZNIK

WZÓR

Pieczętka
organu nadzoru budowlanego dnia

**PROTOKÓŁ
KONTROLI OBOWIĄZKOWEJ**

zakończonych budowy obiektu budowlanego

przeprowadzonej na podstawie art. 59a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2000 r. Nr 106, poz. 1126, z późn. zm.).

1. Inwestor:
.....
(imię i nazwisko lub nazwa oraz adres inwestora)
2. Kategoria/-e obiektu budowlanego i rodzaj/-e obiektu budowlanego:
3. Adres (lokalizacja) obiektu budowlanego:
.....
.....
4. Data przeprowadzenia kontroli:
5. Kontrolę przeprowadził:
.....
(organ nadzoru budowlanego, imię i nazwisko kontrolującego/-ych)

6. W kontroli uczestniczyli:

- 1) inwestor -
 (imię i nazwisko inwestora albo osoby
 uprawnionej do reprezentowania osoby prawnej)
 przy udziale:
- 2) inspektora nadzoru inwestorskiego

 (imię i nazwisko, specjalność, nr uprawnień bud.,
 przynależność do izby samorządu zawodowego - nazwa)
- 3) kierownika budowy

 (imię i nazwisko, specjalność, nr uprawnień bud.,
 przynależność do izby samorządu zawodowego - nazwa)
- 4) projektanta

 (imię i nazwisko, specjalność, nr uprawnień bud.,
 przynależność do izby samorządu zawodowego - nazwa)

Niejednokrotnie jednak po inspektora nadzoru inwestorskiego „sięga się” nawet po kilku latach od zakończenia realizacji robót, kiedy np. zachodzi potrzeba podpisania protokołu odbioru pogwarancyjnego, pozwalającego zwolnić na konto wykonawcy ostatnią część przechowywanego na rachunku inwestora zabezpieczenia należytego wykonania umowy, przy czym w sferze zamówień publicznych dotyczy to obecnie odbioru po zakończeniu okresu rękojmi.

Natomiast jeśli z różnych względów wykonywanie nadzoru inwestorskiego kończy się jeszcze przez końcem realizacji robót budowlanych, warto pamiętać o wpisaniu tego faktu przez kończącego swe obowiązki inspektora nadzoru do dziennika budowy

**ROZPORZĄDZENIE
 MINISTRA INFRASTRUKTURY
 z dnia 26 czerwca 2002 r.**

**w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia
 zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia.**

.....
§ 6

4. Jeżeli w trakcie wykonywania robót budowlanych następuje zmiana kierownika budowy, kierownika robót, inspektora nadzoru inwestorskiego lub projektanta sprawującego nadzór autorski, w dzienniku budowy dokonuje się wpisu określającego stan zaawansowania i zabezpieczenia przekazywanej budowy, rozbiórki lub montażu. Wpis ten potwierdza się datą i podpisami osoby przekazującej i przejmującej obowiązki.

oraz przypilnowaniu, czy inwestor dopełnił obowiązku zapisanego w art. 44 Prawa budowlanego, który przez całe lata miał postać jak niżej, lecz w 2015 roku został zmieniony

Art. 44. 1. Inwestor jest obowiązany bezzwłocznie zawiadomić właściwy organ o zmianie:

- 1) kierownika budowy lub robót,*

- 2) *inspektora nadzoru inwestorskiego,*
 - 3) *projektanta sprawującego nadzór autorski,*
- podając, od kiedy nastąpiła zmiana.*

2. Do zawiadomienia należy dołączyć oświadczenia osób, wymienionych w ust. 1, o przejęciu obowiązków.

Art. 44. W przypadku zmiany:

- 1) kierownika budowy lub kierownika robót,
- 2) inspektora nadzoru inwestorskiego,**
- 3) projektanta sprawującego nadzór autorski
 - inwestor dołącza do dokumentacji budowy oświadczenia o przejęciu obowiązków przez osoby wymienione w pkt 1-3. - **treść zmieniona ustawą z 20 lutego 2015, zaczęła obowiązywać od 28 czerwca 2015**

6. Podstawowe obowiązki inspektora nadzoru inwestorskiego wynikające z ustawy Prawo budowlane

Podstawowe obowiązki osoby pełniącej funkcję inspektora nadzoru inwestorskiego wymienia art. 25 ustawy Prawo budowlane

Art. 25. *Do podstawowych obowiązków inspektora nadzoru inwestorskiego należy:*

- 1) *reprezentowanie inwestora na budowie przez sprawowanie kontroli zgodności jej realizacji z projektem lub pozwoleniem na budowę, przepisami oraz zasadami wiedzy technicznej,*
- 2) *sprawdzanie jakości wykonywanych robót i wbudowanych wyrobów budowlanych, a w szczególności zapobieganie zastosowaniu wyrobów budowlanych wadliwych i niedopuszczonych do stosowania w budownictwie,*
- 2) sprawdzanie jakości wykonywanych robót budowlanych i stosowania przy wykonywaniu tych robót wyrobów zgodnie z art. 10; - **zmienione ustawą z 25 czerwca 2015, obowiązuje od 1 stycznia 2016 roku**
- 3) *sprawdzanie i odbiór robót budowlanych ulegających zakryciu lub zanikających, uczestniczenie w próbach i odbiorach technicznych instalacji, urządzeń technicznych i przewodów kominowych oraz przygotowanie i udział w czynnościach odbioru gotowych obiektów budowlanych i przekazywanie ich do użytkowania,*
- 4) *potwierdzanie faktycznie wykonanych robót oraz usunięcia wad, a także, na żądanie inwestora, kontrolowanie rozliczeń budowy.*

Są to jak widać obowiązki zapisane na tyle ogólnie i szeroko, że praktycznie wykluczają możliwość wywiązania się z nich w pełnym zakresie, zwłaszcza w zakresie pkt. 2.

Jednym z tych obowiązków, wymienionych w konspekcie szkolenia i stwarzających znaczne problemy w praktyce, jest przestrzeganie zasad systemu dotyczącego wprowadzania do obrotu i następnie stosowania wyrobów budowlanych, używanych w trakcie prowadzenia robót budowlanych.

Obowiązująca zasada ogólna zapisana jest aktualnie w art. 10 Prawa budowlanego, przy czym bardzo istotnej, rozszerzającej zmiany dokonano w nim od 1 stycznia 2016 roku, zmieniając dotychczasowy tekst

Art. 10. *Wyroby wytworzone w celu zastosowania w obiekcie budowlanym w sposób trwały, o właściwościach użytkowych, umożliwiających prawidłowo zaprojektowanym i wykonanym obiektom budowlanym spełnienie wymagań podstawowych, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, można stosować przy wykonywaniu robót budowlanych wyłącznie, jeżeli wyroby te zostały wprowadzone do obrotu zgodnie z przepisami odrębnymi.*

na

Art. 10. Wyroby wytworzone w celu zastosowania w obiekcie budowlanym w sposób trwały o właściwościach użytkowych umożliwiających prawidłowo zaprojektowanym i wykonanym obiektom budowlanym spełnienie podstawowych wymagań, można stosować przy wykonywaniu robót budowlanych wyłącznie, jeżeli wyroby te zostały wprowadzone do obrotu lub udostępnione na rynku krajowym zgodnie z przepisami odrębnymi, a w przypadku wyrobów budowlanych - również zgodnie z zamierzonym zastosowaniem. - **zmienione ustawą z 25 czerwca 2015**

Treść art. 10 ustawy wprowadziła i nadal utrzymuje, jak widać, generalną zasadę, że przy wykonywaniu robót budowlanych (wszystkich, a więc także np. drobnych remontów, wykonywanych systemem gospodarczym, na podstawie jedynie dokonanego zgłoszenia zamiaru wykonania robót w reguł podanych w art. 29 i 30 ustawy, a nawet w sytuacji, kiedy zgłoszenie takie w ogóle nie jest wymagane) mamy prawo zastosować jedynie te wyroby o odpowiednich własnościach użytkowych, które zostały w sposób legalny (czyli zgodny z odrębnymi przepisami) wprowadzone do obrotu rynkowego.

Obowiązująca do końca 2015 roku wersja art. 10 Prawa budowlanego była przez całe lata interpretowana w sposób wskazujący, że przywołanym w niej „przepisem odrębnym” była ustawa o wyrobach budowlanych.

Obecnie, po zmianie wprowadzonej 1 stycznia 2016 roku, biorąc także pod uwagę zmiany sformułowań użytych przy określaniu obowiązków kierownika budowy i inspektora nadzoru inwestorskiego w art. 22 i 25 ustawy, na sprawę należy spojrzeć szerzej, a drugim „przepisem odrębnym” stała się ustawa o systemie oceny zgodności z 30 sierpnia 2002 roku, której najważniejsze regulacje mają postać

Dz.U. 2016.655 z późn. zm.

USTAWA
z dnia 30 sierpnia 2002 r.
o systemie oceny zgodności

Art. 1.

.....

1a. Przepisy ustawy stosuje się do następujących rodzajów wyrobów:

- 1) kolei linowych przeznaczonych do przewozu osób;
- 2) wodnych kotłów grzewczych opalanych paliwami ciekłymi lub gazowymi;
- 3) urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska;
- 4) środków ochrony indywidualnej;
- 5) urządzeń spalających paliwa gazowe;
- 6) wyrobów ze szkła kryształowego;
- 7) maszyn;
- 8) wyrobów aerozolowych;
- 9) sprzętu elektrycznego i elektronicznego w zakresie ograniczenia stosowania niektórych substancji niebezpiecznych;

- 10) silników spalinowych w zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń gazowych i cząstek stałych przez te silniki;
- 11) wyrobów wykorzystujących energię, dla których określono wymagania w aktach wykonawczych do art. 15 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią (Dz. Urz. UE L 285 z 31.10.2009, str. 10, z późn. zm.),

.....

Art. 3. System oceny zgodności tworzą:

- 1) przepisy określające zasadnicze i szczegółowe wymagania dotyczące wyrobów;
- 2) przepisy oraz normy określające działanie podmiotów uczestniczących w procesie oceny zgodności.

Art. 3a. System kontroli wyrobów obejmuje:

- 1) kontrolę spełniania przez wyroby zasadniczych, szczegółowych lub innych wymagań;
- 2) postępowanie w sprawie wprowadzonych do obrotu lub oddanych do użytku wyrobów niezgodnych z zasadniczymi, szczegółowymi lub innymi wymaganiami.

Art. 4. W procesie oceny zgodności uczestniczą producenci, ich upoważnieni przedstawiciele, importerzy, jednostki certyfikujące, jednostki kontrolujące oraz laboratoria.

Art. 5. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) **wyrobie** - należy przez to rozumieć rzecz, bez względu na stopień jej przetworzenia, przeznaczoną do wprowadzenia do obrotu lub oddania do użytku, z wyjątkiem artykułów rolnospożywczych oraz środków żywienia zwierząt;
- 2) **wprowadzeniu do obrotu** - należy przez to rozumieć udostępnienie przez producenta, jego upoważnionego przedstawiciela lub importera, nieodpłatnie albo za opłatą, po raz pierwszy na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym wyrobu w celu jego używania lub dystrybucji;

- 14) **normie zharmonizowanej** - należy przez to rozumieć normę zharmonizowaną w rozumieniu art. 2 pkt 9 rozporządzenia (WE) nr 765/2008, której tytuł i numer zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej;

- 19) **oddaniu do użytku** - należy przez to rozumieć pierwsze na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym zgodne z przeznaczeniem użycie wyrobu, który nie został wprowadzony do obrotu;
- 20) **producencie** - należy przez to rozumieć osobę fizyczną lub prawną albo jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, która projektuje i wytwarza wyrób, albo dla której ten wyrób zaprojektowano lub wytworzono, w celu wprowadzenia go do obrotu lub oddania do użytku pod własną nazwą lub znakiem;
- 21) **importerze** - należy przez to rozumieć osobę fizyczną lub prawną albo jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, mającą siedzibę na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, która wprowadza do obrotu lub oddaje do użytku wyroby pochodzące z krajów trzecich;
- 22) **specyfikacjach zharmonizowanych** - należy przez to rozumieć specyfikacje techniczne inne niż normy europejskie, w szczególności dokumenty normatywne Międzynarodowej Organizacji Metrologii Prawnej (OIML), uznane przez Komisję Europejską i ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej serii C;

- 23) dystrybutorze - należy przez to rozumieć osobę fizyczną lub prawną albo jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, która dostarcza lub udostępnia wyrób po jego wprowadzeniu do obrotu,
-

Art. 6. 1. Wyroby wprowadzane do obrotu lub oddawane do użytku podlegają ocenie zgodności z:

- 1) zasadniczymi wymaganiami określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 1 albo
- 2) szczegółowymi wymaganiami określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 10 ust. 1, albo
- 3) zasadniczymi lub szczegółowymi wymaganiami określonymi w odrębnych ustawach.

2. Dokonanie oceny zgodności, o której mowa w ust. 1, jest obowiązkowe przed wprowadzeniem wyrobu do obrotu lub oddaniem do użytku.

.....

Art. 7. 1. Podczas dokonywania oceny zgodności z zasadniczymi wymaganiami wyrób może być poddawany:

- 1) badaniom przez:
 - a) producenta lub jego upoważnionego przedstawiciela, jeżeli nie jest wymagane przeprowadzenie badań przez laboratorium niezależne od dostawcy i odbiorcy,
 - b) notyfikowane laboratorium, jeżeli jest wymagane przeprowadzenie badań przez laboratorium niezależne od dostawcy i odbiorcy;
- 2) sprawdzeniu zgodności z zasadniczymi wymaganiami - przez notyfikowaną jednostkę kontrolującą;
- 3) certyfikacji - przez notyfikowaną jednostkę certyfikującą.

2. Pozytywny wynik oceny zgodności z zasadniczymi wymaganiami dokonywanej przez notyfikowaną jednostkę certyfikującą stanowi podstawę do wydania producentowi lub jego upoważnionemu przedstawicielowi certyfikatu zgodności.

Art. 7a. 1. Oceny zgodności wyrobu ze szczegółowymi wymaganiami dokonuje producent lub importer, w sposób określony w przepisach wydanych na podstawie art. 10 ust. 1 lub w odrębnych ustawach.

.....

Art. 8. 1. Producent lub jego upoważniony przedstawiciel, który poddał wyrób lub proces jego wytwarzania ocenie zgodności z zasadniczymi wymaganiami i potwierdził ich zgodność, **wystawia deklarację zgodności**, jeżeli zastosowana procedura oceny zgodności to przewiduje, i **umieszcza oznakowanie zgodności** zgodnie z wymaganiami określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 1 lub w odrębnych ustawach.

2. W przypadku gdy deklarację zgodności sporządzono w innym języku niż język polski, a z przepisów wydanych na podstawie art. 9 ust. 1 lub z odrębnych ustaw wynika obowiązek dołączenia jej do wyrobu, producent lub jego upoważniony przedstawiciel albo importer powinien deklarację tę przetłumaczyć na język polski, o ile wyrób jest przeznaczony do używania lub dystrybucji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Producent lub jego upoważniony przedstawiciel jest obowiązany przekazać niezwłocznie ministrowi właściwemu ze względu na przedmiot oceny zgodności i Komisji Europejskiej kopię deklaracji zgodności, o ile obowiązek ten wynika z przepisów wydanych na podstawie art. 9 ust. 1.

4. Zabrania się umieszczania na wyrobie, który nie spełnia zasadniczych wymagań, lub do którego nie zastosowano właściwej procedury oceny zgodności określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 1 lub w odrębnych ustawach, oznakowania zgodności lub znaków podobnych mogących wprowadzać w błąd użytkownika, konsumenta lub dystrybutora tego wyrobu.

5. Zabrania się wprowadzania do obrotu lub oddawania do użytku wyrobu nieposiadającego oznakowania zgodności, jeżeli wyrób ten podlega takiemu oznakowaniu.

Art. 9. 1. Minister właściwy ze względu na przedmiot oceny zgodności określi, w drodze rozporządzeń, zasadnicze wymagania dla wyrobów podlegających ocenie zgodności oraz procedury oceny zgodności, biorąc pod uwagę rodzaje wyrobów oraz stopień stwarzanych przez nie zagrożeń, a także inne wymagania zawarte w dyrektywach nowego podejścia.

2. Minister właściwy ze względu na przedmiot oceny zgodności określi, wydając rozporządzenia, o których mowa w ust. 1, w szczególności metody badań, sposób oznakowania wyrobów oraz wzór znaku.

Art. 10. 1. Minister właściwy ze względu na przedmiot oceny zgodności może określić, w drodze rozporządzeń, szczegółowe wymagania dla wyrobów, które mogą stwarzać zagrożenie albo służyć ochronie lub ratowaniu życia, zdrowia, mienia lub środowiska, biorąc pod uwagę rodzaje wyrobów oraz stopień stwarzanych przez nie zagrożeń, a także inne wymagania zawarte w innych aktach prawnych Wspólnoty Europejskiej niż dyrektywy nowego podejścia.

2. Minister właściwy ze względu na przedmiot oceny zgodności, wydając rozporządzenia, o których mowa w ust. 1, określi, w zależności od rodzaju wyrobów, w szczególności sposoby identyfikacji i oznakowania wyrobów oraz warunki i tryb przeprowadzania badań.

Art. 12. Domniemywa się, że wyrób, na którym umieszczono oznakowanie zgodności lub dla którego sporządzono dokumentację potwierdzającą spełnienie zasadniczych wymagań, jest zgodny z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach.

Art. 13. 1. Domniemywa się, że wyrób spełnia określone zasadnicze wymagania, jeżeli jest zgodny z odpowiednimi postanowieniami norm zharmonizowanych lub specyfikacji zharmonizowanych.

2. W przypadku gdy producent lub jego upoważniony przedstawiciel nie wykaże zgodności wyrobu z odpowiednimi postanowieniami norm zharmonizowanych lub specyfikacji zharmonizowanych, jest obowiązany wykazać zgodność wyrobu z zasadniczymi wymaganiami na podstawie innych dowodów.

3. Prezes Polskiego Komitetu Normalizacyjnego ogłasza dwa razy w roku, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", numery i tytuły norm zharmonizowanych wraz z tytułami aktów prawnych wdrażających dyrektywy nowego podejścia i danymi dotyczącymi miejsca ich publikacji, a także informacje o ogłoszonych przez Komisję Europejską okresach przejściowych stosowania domniemania zgodności i ostrzeżeniach dotyczących ograniczenia domniemania zgodności, według stanu na dzień 30 czerwca i dzień 31 grudnia każdego roku.

4. Prezes Głównego Urzędu Miar ogłasza raz na 12 miesięcy, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", numery i tytuły ustanowionych w danym roku dokumentów normatywnych Międzynarodowej Organizacji Metrologii Prawnej (OIML) wraz ze wskazaniem tych postanowień, których spełnienie pozwala na domniemanie zgodności wyrobu z zasadniczymi wymaganiami, a także tytuły aktów prawnych wdrażających dyrektywy nowego podejścia dotyczące przyrządów pomiarowych wraz z danymi dotyczącymi miejsca ich publikacji.

Art. 13a. 1. Producent lub jego upoważniony przedstawiciel jest obowiązany przechowywać dokumentację dotyczącą wyrobów oraz wyników dokonanej oceny zgodności wyrobów z zasadniczymi wymaganiami przez okres 10 lat od daty wyprodukowania ostatniego wyrobu, którego dokumentacja ta dotyczy, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

2. Jeżeli producent ma siedzibę poza terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej i państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym i nie ustanowił upoważnionego przedstawiciela, do przechowywania kopii dokumentacji dotyczącej wyrobu i przeprowadzonej oceny zgodności przez okres, o którym mowa w ust. 1, obowiązany jest importer.

.....

Art. 38. 1. System kontroli wyrobów tworzą organy wymienione w ust. 2 i 3, zwane dalej "organami wyspecjalizowanymi", oraz organy celne.

2. Kontrolę spełniania przez wyroby zasadniczych, szczegółowych lub innych wymagań prowadzą:

- 1) wojewódzcy inspektorzy Inspekcji Handlowej;
- 2) inspektorzy pracy;
- 3) Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej;
- 4) organy Inspekcji Ochrony Środowiska;
- 5) Prezes Urzędu Transportu Kolejowego;
- 6) organy nadzoru budowlanego;**
- 7) Prezes Wyższego Urzędu Górniczego;
- 8) dyrektorzy urzędów morskich;
- 9) wojewódzcy inspektorzy transportu drogowego.

Czy zatem mamy dwa przepisy odrębne ?

Mieliśmy dwa, ale tylko do 20 kwietnia 2016 roku, kiedy to w życie weszła kolejna ustawa

Dz.U.2016.542 z późn. zm.

USTAWA
z dnia 13 kwietnia 2016 r.
o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku
(Dz. U. z dnia 19 kwietnia 2016 r.)

Art. 1. 1. Ustawa określa:

- 1) zasady przeprowadzania oceny zgodności wyrobów;

.....
3. Ustawy nie stosuje się do wyrobów budowlanych, w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (Dz. U. z 2014 r. poz. 883 oraz z 2015 r. poz. 1165), z wyjątkiem przepisów art. 20, rozdziału 7 oddział 1, z wyłączeniem art. 63, i oddział 4, oraz rozdziałów 4 i 5, które stosuje się odpowiednio.

.....
Art. 3. 1. System oceny zgodności tworzą zasady, procedury oraz normy określające sposób przeprowadzania oceny zgodności, oraz wymagania dotyczące wyrobów podlegających ocenie zgodności.

2. System nadzoru rynku obejmuje:

- 1) kontrolę spełniania przez wyroby wymagań lub kontrolę w zakresie stwarzania przez wyroby zagrożenia;
- 2) postępowanie w sprawie wprowadzonych do obrotu lub oddanych do użytku wyrobów niezgodnych z wymaganiami lub stwarzających zagrożenie;
- 3) kontrolę wyrobów przywożonych na teren Unii Europejskiej w zakresie objętym ustawą.

Art. 4. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

-
- 4) certyfikacie - należy przez to rozumieć dokument wydany przez jednostkę notyfikowaną, potwierdzający, że wyrób, projekt wyrobu lub proces jego wytwarzania są zgodne z wymaganiami;
 - 5) certyfikacji - należy przez to rozumieć działanie jednostki oceniającej zgodność, wykazujące, że należycie zidentyfikowany wyrób, projekt wyrobu lub proces jego wytwarzania są zgodne z wymaganiami;
 - 6) **deklaracji zgodności** - należy przez to rozumieć oświadczenie producenta, instalatora lub ich upoważnionego przedstawiciela albo prywatnego importera, na ich wyłączną odpowiedzialność, że wyrób jest zgodny z wymaganiami;

- 7) dyrektywach nowego podejścia - należy przez to rozumieć dyrektywy Unii Europejskiej, uchwalone zgodnie z zasadami zawartymi w uchwale Rady Unii Europejskiej z dnia 7 maja 1985 r. w sprawie nowego podejścia do harmonizacji technicznej oraz normalizacji;

.....
13) **normie zharmonizowanej** - należy przez to rozumieć normę zharmonizowaną w rozumieniu art. 2 pkt 1 lit. c rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1025/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie normalizacji europejskiej, zmieniającego dyrektywy Rady 89/686/EWG i 93/15/EWG oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 94/9/WE, 94/25/WE, 95/16/WE, 97/23/WE, 98/34/WE, 2004/22/WE, 2007/23/WE, 2009/23/WE i 2009/105/WE oraz uchylającego decyzję Rady 87/95/EWG i decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1673/2006/WE (Dz. Urz. UE L 316 z 14.11.2012, str. 12), której tytuł i numer zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej;

14) notyfikacji - należy przez to rozumieć zgłoszenie Komisji Europejskiej i państwom członkowskim Unii Europejskiej autoryzowanych jednostek oceniających zgodność właściwych do wykonywania czynności **określonych w procedurach oceny zgodności**;

15) **ocenie** zgodności - należy przez to rozumieć ocenę zgodności w rozumieniu art. 2 pkt 12 rozporządzenia (WE) nr 765/2008;

16) oddaniu do użytku - należy przez to rozumieć pierwsze użycie wyrobu zgodnie z jego przeznaczeniem na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym;

.....
18) **oznakowaniu CE** - należy przez to rozumieć oznakowanie CE w rozumieniu art. 2 pkt 20 rozporządzenia (WE) nr 765/2008;

.....
22) specyfikacji technicznej - należy przez to rozumieć specyfikację techniczną w rozumieniu art. 2 pkt 8 rozporządzenia (WE) nr 765/2008;

23) **udostępnieniu wyrobu na rynku** - należy przez to rozumieć każde dostarczenie wyrobu w celu jego dystrybucji, konsumpcji lub używania na rynku państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w ramach działalności gospodarczej, odpłatnie lub nieodpłatnie;

.....
26) **wprowadzeniu do obrotu** - należy przez to rozumieć udostępnienie wyrobu na rynku po raz pierwszy;

.....
28) wymaganiach - należy przez to rozumieć wymagania, o których mowa w bezpośrednio stosowanym unijnym prawodawstwie harmonizacyjnym lub w przepisach wdrażających unijne prawodawstwo harmonizacyjne;

29) **wyrobie** - należy przez to rozumieć rzecz, bez względu na stopień jej przetworzenia, przeznaczoną do wprowadzenia do obrotu lub oddania do użytku, z wyjątkiem artykułów rolnospożywczych oraz pasz, żywych zwierząt lub roślin, produktów pochodzenia ludzkiego oraz produktów uzyskanych z roślin lub zwierząt związanych bezpośrednio z ich przyszłą reprodukcją.

Art. 5. Wyroby wprowadzane do obrotu lub oddawane do użytku muszą spełniać wymagania.

Art. 6. Oznakowanie CE, a w przypadku przyrządów pomiarowych także dodatkowe oznakowanie metrologiczne, umieszcza się na wyrobie podlegającym obowiązkowi oceny zgodności po przeprowadzeniu tej oceny i potwierdzeniu zgodności wyrobu z wymaganiami, a przed wprowadzeniem wyrobu do obrotu lub oddaniem go do użytku.

Art. 7. 1. Obowiązkowej ocenie zgodności przed wprowadzeniem do obrotu lub oddaniem do użytku podlegają wyroby, dla których określono wymagania w bezpośrednio stosowanym unijnym prawodawstwie harmonizacyjnym lub przepisach wdrażających unijne prawodawstwo harmonizacyjne, w tym w przepisach wydanych na podstawie art. 12.

2. Niezależnie od oceny zgodności, o której mowa w ust. 1, dozwolone jest przeprowadzanie dobrowolnej oceny zgodności na warunkach uzgodnionych przez zainteresowane strony.

Art. 8. 1. Podczas przeprowadzania oceny zgodności wyrób poddaje się:

- 1) badaniom przez:
 - a) producenta, instalatora lub ich upoważnionego przedstawiciela, jeżeli nie jest wymagane przeprowadzenie badań przez laboratorium niezależne od dostawcy i odbiorcy,
 - b) akredytowaną jednostkę własną, jeżeli jest dopuszczone przeprowadzenie badań przez taką jednostkę,
 - c) jednostkę notyfikowaną, jeżeli jest wymagane przeprowadzenie badań przez laboratorium niezależne od dostawcy i odbiorcy;
- 2) sprawdzeniu zgodności z wymaganiami - przez jednostkę notyfikowaną, lub
- 3) certyfikacji - przez jednostkę notyfikowaną.

2. Pozytywny wynik oceny zgodności przeprowadzanej przez jednostkę notyfikowaną stanowi podstawę do wydania certyfikatu.

3. Za czynności związane z obowiązkową oceną zgodności wyrobów przeprowadzaną przez jednostki notyfikowane ocenijące zgodność pobiera się opłaty.

4. Minister właściwy do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia, sposób ustalania opłat za czynności, o których mowa w ust. 3, z uwzględnieniem okoliczności, że stawki tych opłat powinny zapewnić pokrycie kosztów ich przeprowadzenia oraz zasady minimalizowania ingerencji w procesy rynkowe.

Art. 9. Domniemywa się, że wyrób, na którym umieszczono oznakowanie CE, a w przypadku przyrządów pomiarowych także dodatkowe oznakowanie metrologiczne, i dla którego sporządzono dokumentację potwierdzającą spełnienie wymagań, jest zgodny z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach.

Art. 10. 1. Domniemywa się, że wyrób spełnia określone wymagania, jeżeli jest zgodny z postanowieniami norm zharmonizowanych, ich częściami lub dokumentami, o których mowa w ust. 4.

2. W przypadku gdy producent, instalator lub ich upoważniony przedstawiciel nie wykaże zgodności wyrobu z postanowieniami norm zharmonizowanych, ich częściami lub dokumentami, o których mowa w ust. 4, jest obowiązany wykazać zgodność wyrobu z wymaganiami na podstawie innych dowodów.

3. Prezes Polskiego Komitetu Normalizacyjnego ogłasza dwa razy w roku, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", numery i tytuły norm zharmonizowanych wraz z tytułami aktów prawnych wdrażających dyrektywy nowego podejścia i danymi dotyczącymi miejsca ich publikacji, a także informacje o ogłoszonych przez Komisję Europejską okresach przejściowych stosowania domniemania zgodności i ostrzeżeniach dotyczących ograniczenia domniemania zgodności, według stanu na dzień 30 czerwca i dzień 31 grudnia każdego roku.

4. Prezes Głównego Urzędu Miar ogłasza raz na 12 miesięcy, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", numery i tytuły ustanowionych w danym roku dokumentów normatywnych Międzynarodowej Organizacji Metrologii Prawnej (OIML) wraz ze wskazaniem tych postanowień, których spełnienie pozwala na domniemanie zgodności wyrobu z wymaganiami.

Art. 11. 1. Deklaracja zgodności stwierdza, że wykazano spełnienie wymagań określonych w aktach unijnego prawodawstwa harmonizacyjnego mających zastosowanie do wyrobu. Jeżeli zastosowanie ma więcej niż jeden taki akt, sporządza się pojedynczą deklarację zgodności zawierającą wszystkie informacje konieczne do zidentyfikowania unijnego prawodawstwa harmonizacyjnego, do którego deklaracja się odnosi, oraz wskazanie miejsc publikacji tych aktów.

2. Deklarację zgodności tłumaczy na język polski podmiot, który udostępnił lub oddał do użytku wyrób na polskim rynku, jeżeli została sporządzona w innym języku.

3. Deklaracja zgodności musi być zgodna z aktualnym stanem prawnym i faktycznym.

4. Przez sporządzenie i podpisanie deklaracji zgodności producent, instalator lub ich upoważniony przedstawiciel albo prywatny importer przyjmują na siebie odpowiedzialność za zgodność wyrobu z wymaganiami.

Art. 12. Minister kierujący działem administracji rządowej właściwym ze względu na przedmiot oceny zgodności określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wymagania dla wyrobów podlegających ocenie zgodności określonych w dyrektywach nowego podejścia,
 - 2) procedury oceny zgodności,
 - 3) zakres dokumentacji technicznej wyrobów,
 - 4) sposób oznakowania wyrobów,
 - 5) elementy deklaracji zgodności,
 - 6) dodatkowe warunki udzielania autoryzacji jednostkom oceniającym zgodność, jeśli takie warunki są określone w dyrektywach nowego podejścia
- biorąc pod uwagę rodzaje wyrobów oraz stopień stwarzanych przez nie zagrożeń, a także inne wymagania zawarte w dyrektywach nowego podejścia.

Jak widać regulacje ustawy o nowej ustawy o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku z 16 kwietnia 2016 roku w dużej mierze pokrywają się z zapisami ustawy o systemie zgodności z roku 2002. Może zatem ustawa o 30 sierpnia 2002 roku o systemie oceny zgodności została w kwietniu 2016 roku uchylona ?

Nic podobnego, dalej obowiązuje, dokonano jest tylko niewielkich nowelizacji, co powoduje, że dla wyrobów niebudowlanych i zasad ich legalnego stosowania mamy już teraz dwa przepisy odrębne.

To, że ustawa z 30 sierpnia 2002 roku nie została uchylona, wynika jednoznacznie z art. 102 nowej ustawy o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku

Art. 102. W ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2014 r. poz. 1645 i 1662 oraz z 2015 r. poz. 1223 i 1918) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 1:
 - a) w ust. 1 uchyla się pkt 2 i 4,
 - b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

"1a. Przepisy ustawy stosuje się do następujących rodzajów wyrobów:

 - 1) kolei linowych przeznaczonych do przewozu osób;
 - 2) wodnych kotłów grzewczych opalanych paliwami ciekłymi lub gazowymi;
 - 3) urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska;
 - 4) środków ochrony indywidualnej;
 - 5) urządzeń spalających paliwa gazowe;
 - 6) wyrobów ze szkła kryształowego;
 - 7) maszyn;
 - 8) wyrobów aerozolowych;
 - 9) sprzętu elektrycznego i elektronicznego w zakresie ograniczenia stosowania niektórych substancji niebezpiecznych;
 - 10) silników spalinowych w zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń gazowych i cząstek stałych przez te silniki;
 - 11) wyrobów wykorzystujących energię, dla których określono wymagania w aktach wykonawczych do art. 15 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią (Dz. Urz. UE L 285 z 31.10.2009, str. 10, z późn. zm.)."

Ocenę realności wymogu znajomości przez kierownika budowy i inspektora nadzoru inwestorskiego szczegółów zawartych w rozporządzeniach wykonawczych rozmaitych ministrów, wydawanych dla najróżniejszych rodzajów wyrobów na

podstawie delegacji zawartych w art. 9 i 10 oraz art. 12 cytowanych wyżej dwóch ustaw pozostawiam już Państwu

Zasada podana w art. 12 obu tych ustaw powinna nieco ułatwić sprawę, ale wzory odpowiednich oznaczeń również podane są w w/w rozporządzeniach wydawanych do art. 9 i 10 w ustawie z 2002 roku oraz art. 12 w ustawie z 2016 roku, więc ich rozpoznanie nie będzie łatwe, bowiem możliwe tu są różnego rodzaju przekłamania, mimo istnienia w ustawie o systemie oceny zgodności całego taryfikatora kar

Art. 45. Kto wprowadza do obrotu lub oddaje do użytku wyrób niezgodny z zasadniczymi wymaganiami,

podlega grzywnie.

Art. 46. Kto umieszcza oznakowanie zgodności na wyrobie, który nie spełnia zasadniczych lub szczegółowych wymagań albo dla którego producent lub jego upoważniony przedstawiciel nie wystawił deklaracji zgodności, podlega grzywnie.

Art. 47. Kto umieszcza na wyrobie znak podobny do oznakowania zgodności, mogący wprowadzić w błąd użytkownika, konsumenta lub dystrybutora tego wyrobu,

podlega grzywnie.

Art. 47a. Kto wprowadza do obrotu lub oddaje do użytku wyrób podlegający oznakowaniu zgodności a nieposiadający takiego oznakowania,

podlega grzywnie.

Art. 47b. Kto umieszcza oznakowanie zgodności na wyrobie, który nie podlega temu oznakowaniu lub wprowadza do obrotu taki wyrób,

podlega grzywnie.

oraz kar o których mówi rozdział 6a ustawy o systemach oceny zgodności i nadzorze rynku z roku 2016.

Art. 36a. Producent albo importer, który wprowadza do obrotu wyrób budowlany nienadający się do zamierzonego zastosowania w zakresie zadeklarowanych właściwości użytkowych, podlega karze pieniężnej w wysokości do 100 000 zł.

Art. 36b. Producent, który umieszcza oznakowanie CE albo znak budowlany na wyrobie budowlanym, który nie posiada właściwości użytkowych określonych w deklaracji właściwości użytkowych lub krajowej deklaracji, podlega karze pieniężnej w wysokości do 100 000 zł.

Art. 36c. Producent albo importer, który wprowadza do obrotu wyrób budowlany podlegający obowiązkowi oznakowania CE lub znakiem budowlanym bez tego oznakowania, podlega karze pieniężnej w wysokości do 20 000 zł.

Art. 36d. Producent, który nie dopełnia obowiązku sporządzenia i przechowywania deklaracji właściwości użytkowych, krajowej deklaracji, dokumentacji technicznej, lub sporządza je niezgodnie z wymaganiami określonymi odpowiednio w przepisach rozporządzenia nr 305/2011 albo przepisach niniejszej ustawy, podlega karze pieniężnej w wysokości do 20 000 zł.

Art. 36e. Producent, który nie dopełnia obowiązków dołączania lub udostępniania wraz z wyrobem budowlanym, podlegającym obowiązkowi oznakowania CE lub znakiem budowlanym:

- 1) informacji towarzyszącej temu oznakowaniu wraz z informacją umożliwiającą identyfikację wyrobu budowlanego lub
 - 2) kopii deklaracji właściwości użytkowych albo krajowej deklaracji, lub
 - 3) instrukcji stosowania, instrukcji obsługi lub informacji dotyczących bezpieczeństwa użytkowania
- podlega karze pieniężnej w wysokości do 10 000 zł.

Art. 36f. Importer, który nie dopełnia obowiązku umieszczenia informacji umożliwiających jego identyfikację na wyrobie budowlanym podlegającym obowiązkowi oznakowania CE lub znakiem budowlanym, podlega karze pieniężnej w wysokości do 10 000 zł.

Art. 36g. Importer, który nie dopełnia obowiązku zapewnienia udostępnienia dokumentacji technicznej właściwemu organowi, lub przechowywania kopii deklaracji właściwości użytkowych albo krajowej deklaracji, podlega karze pieniężnej w wysokości do 10 000 zł.

Art. 36h. Sprzedawca, który udostępnia na rynku krajowym wyrób budowlany, podlegający obowiązkowi oznakowania CE lub znakiem budowlanym bez tego oznakowania lub bez informacji towarzyszącej temu oznakowaniu, lub do którego nie jest dołączona lub udostępniona deklaracja właściwości użytkowych albo krajowa deklaracja, podlega karze pieniężnej w wysokości do 10 000 zł.

Art. 36i. Producent, importer albo sprzedawca obowiązany do przechowywania próbki kontrolnej, który niszczy ją, usuwa spod zabezpieczenia, lub przechowuje ją w warunkach niezgodnych z wymaganiami określonymi w art. 25 ust. 5, podlega karze pieniężnej w wysokości do 20 000 zł.

Art. 36j. 1. Kary pieniężne, o których mowa w art. 36a-36h, nakłada, w drodze decyzji, właściwy organ prowadzący postępowanie.

2. Karę pieniężną, o której mowa w art. 36i, nakłada, w drodze decyzji, właściwy organ prowadzący postępowanie.

3. Ustalając wysokość kar pieniężnych, właściwy organ uwzględnia w szczególności stopień, okoliczności naruszenia przepisów ustawy, liczbę wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu lub udostępnionych na rynku krajowym niezgodnych z wymaganiami ustawy, uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także współpracę z właściwym organem prowadzącym postępowanie, w szczególności przyczynienie się do szybkiego i sprawnego przeprowadzenia postępowania.

4. Właściwy organ odstępuje od nałożenia kary pieniężnej, jeżeli producent, importer lub sprzedawca podlegający karze przedstawił dowody potwierdzające wykonanie postanowień, o których mowa w art. 30 ust. 1 pkt 1 i art. 31 ust. 1 pkt 1.

Art. 36k. 1. Termin zapłaty kary pieniężnej wynosi 30 dni od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna.

2. Karę pieniężną wnosi się na rachunek bankowy organu, który ją nałożył.

3. Nie wszczyna się postępowania w sprawie nałożenia kary pieniężnej, jeżeli od dnia popełnienia czynu, o którym mowa w art. 36c-36i, upłynęły 3 lata, licząc od końca roku, w którym czyn został popełniony.

4. Kary pieniężnej nie pobiera się po upływie 3 lat od dnia wydania ostatecznej decyzji o nałożeniu kary.

5. Środki finansowe pochodzące z kar pieniężnych stanowią dochód budżetu państwa.

6. Do kar pieniężnych, w zakresie nieuregulowanym w ustawie, stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2015 r. poz. 613, z późn. zm.).

7. Kary pieniężne podlegają egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji w zakresie egzekucji obowiązków o charakterze pieniężnym."

Definicję pojęcia „wyrób budowlany” zawierała natomiast od początku obowiązywania ustawa o wyrobach budowlanych z 16 kwietnia 2004 roku, definicja ta zastąpiła poprzednią usuniętą od 1 maja 2004 r. z art. 3 Prawa budowlanego (uchylony pkt. 16).

Wg tej definicji przez **wyrób budowlany** należało rozumieć rzecz ruchomą, bez względu na stopień jej przetworzenia, przeznaczoną do obrotu, wytworzoną w celu zastosowania w sposób trwały w obiekcie budowlanym, wprowadzaną do obrotu jako wyrób pojedynczy lub jako zestaw wyrobów do stosowania we wzajemnym połączeniu stanowiącym integralną całość użytkową i mającą wpływ na spełnienie wymagań podstawowych, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane.

Jest to jednak definicja stara, ale znacznie bardziej konkretna, niż nowa, będąca konsekwencją nowelizacji ustawy o wyrobach budowlanych, jaka weszła w życie 23 sierpnia 2013 roku, wg której

wyrób budowlany - należy przez to rozumieć wyrób budowlany, o którym mowa w art. 2 pkt 1 rozporządzenia Nr 305/2011;

czyli wg art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Europy nr 305/2011 z 9 marca 2011 roku

„**wyrób budowlany**” oznacza każdy wyrób lub zestaw wyprodukowany i wprowadzony do obrotu w celu trwałego wbudowania w obiektach budowlanych lub ich częściach, którego właściwości

wpływają na właściwości użytkowe obiektów budowlanych w stosunku do podstawowych wymagań dotyczących wyrobów budowlanych

Z obu tych definicji wynika jednak, że wyrobami budowlanymi w rozumieniu ustawy o wyrobach budowlanych są wyłącznie wyroby mające wpływ na spełnianie przynajmniej jednego z wymagań podstawowych z art. 5 Prawa budowlanego, także od 1 stycznia 2016 roku znacznie znowelizowanego. Wyroby nieposiadające takiego wpływu, chociażby były wytworzone wyłącznie w celu trwałego zastosowania w obiekcie budowlanym, w rozumieniu ustawy o wyrobach budowlanych nie powinny być zatem traktowane jako wyroby budowlane. Tym samym jako wyroby budowlane powinny być traktowane w praktyce wyłącznie wyroby objęte zakresem mandatów Komisji Europejskiej na opracowanie norm zharmonizowanych lub wytycznych do europejskich aprobat technicznych (a obecnie, po nowelizacji roku 2013 i 2016, europejskich dokumentów ocen technicznych). Wykazy takich mandatów ukazywały się w przeszłości w obwieszczeniach Ministra Infrastruktury, a obecnie po ostatniej zmianie rządu, Ministra Infrastruktury i Budownictwa.

Wg obecnego art. 4 ustawy o wyrobach budowlanych

Art. 4. Wyrób budowlany może być **wprowadzony do obrotu lub udostępniany na rynku krajowym**, jeżeli nadaje się do stosowania przy wykonywaniu robót budowlanych, w zakresie odpowiadającym jego właściwościom użytkowym i zamierzonemu zastosowaniu co oznacza, że jego właściwości użytkowe umożliwiają prawidłowo zaprojektowanym i wykonanym obiektom budowlanym, w których ma on być zastosowany w sposób trwały, spełnienie podstawowych wymagań, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane.

Nowe pojęcie „udostępniania na rynku krajowym” określone jest od 1 stycznia 2016 roku w art. 2, pkt. 12 naszej ustawy o wyrobach budowlanych

- 12) **udostępnianiu na rynku krajowym** - należy przez to rozumieć każde dostarczanie wyrobu budowlanego w celu dystrybucji lub zastosowania na rynku krajowym w ramach działalności handlowej, odpłatnie lub nieodpłatnie;

Po nowelizacjach z 23 sierpnia 2013 roku, 1 stycznia 2016 roku i 1 stycznia 2017 roku wyrób budowlany może być wprowadzany do obrotu (rynkowego) na trzech zasadach, określonych w art. 5 znowelizowanej ustawy o wyrobach budowlanych oraz, w przypadku jednostkowego stosowania, na zasadach podanych w art. 10 tej ustawy.

Art. 5. 1. Wyrób budowlany objęty **normą zharmonizowaną** lub zgodny z wydaną dla niego **europejską oceną techniczną**, może być wprowadzony do obrotu lub udostępniany na rynku krajowym wyłącznie zgodnie z rozporządzeniem Nr 305/2011. Wzór oznakowania CE określa załącznik II do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. ustanawiającego wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylającego rozporządzenie (EWG) nr 339/93 (Dz. Urz. UE L 218 z 13.08.2008, str. 30).

2. Wyrób budowlany nieobjęty normą zharmonizowaną, dla której zakończył się okres koegzystencji, o którym mowa w art. 17 ust. 5 rozporządzenia Nr 305/2011, i dla którego nie została wydana europejska ocena techniczna, może być wprowadzony do obrotu lub udostępniany na rynku krajowym, jeżeli został oznakowany znakiem budowlanym, którego wzór określa załącznik nr 1 do ustawy.

3. Wyrób budowlany nieobjęty zakresem przedmiotowym **zharmonizowanych specyfikacji technicznych**, o których mowa w art. 2 pkt 10 rozporządzenia Nr 305/2011, może być udostępniany

na rynku krajowym, jeżeli został legalnie wprowadzony do obrotu w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej lub w państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym oraz w Turcji, a jego właściwości użytkowe umożliwiają spełnienie podstawowych wymagań przez obiekty budowlane zaprojektowane i budowane w sposób określony w przepisach techniczno-budowlanych, oraz zgodnie z zasadami wiedzy technicznej. Wraz z wyrobem budowlanym udostępnianym na rynku krajowym dostarcza się informacje o jego właściwościach użytkowych oznaczonych zgodnie z przepisami państwa, w którym wyrób budowlany został wprowadzony do obrotu, instrukcje stosowania, instrukcje obsługi oraz informacje dotyczące zagrożenia dla zdrowia i bezpieczeństwa, jakie ten wyrób stwarza podczas stosowania i użytkowania.

Użyte wyżej określenia oznaczają:

1. **norma zharmonizowana**, definicja w art. 5, pkt. 14 ustawy o systemach oceny zgodności z 30 sierpnia 2002 r.
2. **europejska ocena techniczna (EOT) - do 23 sierpnia 2013 roku – europejskie aprobaty techniczne (EAT)**, definicja wg art. 2, pkt. 13 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Europy nr 305/2011 z 9 marca 2011 roku, tj. udokumentowana ocena właściwości użytkowych wyrobu budowlanego w odniesieniu do jego zasadniczych charakterystyk zgodnie z odnośnym europejskim dokumentem oceny.
3. **zharmonizowana specyfikacja techniczna** - definicja wg art. 2, pkt. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Europy nr 305/2011, tj. normy zharmonizowane i **europejskie dokumenty oceny**;
4. **europejskie dokumenty oceny** - definicja wg art. 2, pkt. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Europy nr 305/2011, tj. dokument przyjęty przez organizację JOT do celów wydawania europejskich ocen technicznych.

Tryb dokonywania oceny zgodności wyrobu (atestacji) powinien być określony każdorazowo w odnoszącym się do tego wyrobu dokumencie odniesienia (zharmonizowanej specyfikacji technicznej). Od 11 sierpnia 2004 roku, gdy weszło w życie rozporządzenie Ministra Infrastruktury „w sprawie systemów oceny zgodności, wymagań, jakie powinny spełniać notyfikowane jednostki uczestniczące w ocenie zgodności, oraz sposobu oznaczania wyrobów budowlanych oznakowaniem CE” Dz. U. nr 195 z 2004 r., poz. 2011, aż do 23 sierpnia 2013 roku, kiedy w wyniku nowelizacji ustawy rozporządzenie to zostało uchylone, mieliśmy sześć (o nr 1+, 1, 2+, 2, 3 i 4), różniących się zakresem udziału w tej procedurze zewnętrznych, w stosunku do producenta wyrobu, notyfikowanych jednostek certyfikujących. Obecnie zrezygnowano z systemu nr 2, a opis procedur związanych z pozostałymi pięcioma znajdziemy w załączniku nr 5 do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Europy nr 305/2011.

Wymaganym dokumentem atestacyjnym powinna być wystawiona przez producenta deklaracja właściwości użytkowych, która zastąpiła poprzednio wymaganą deklarację zgodności.

Poprzednie rozporządzenie z 11 sierpnia 2004 r. nie określało wzoru deklaracji zgodności stosowanej w związku ze znakowaniem CE, opisując jedynie w swoim par. 8 jej zawartość. Obecnie wzór ten jest przedstawiony w załączniku nr 3 do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 305/2011 z dnia 9 marca 2011 r.

DEKLARACJA WŁAŚCIWOŚCI UŻYTKOWYCH

Nr

1. Niepowtarzalny kod identyfikacyjny typu wyrobu:
2. Numer typu, partii lub serii lub jakiegokolwiek inny element umożliwiający identyfikację wyrobu budowlanego, wymagany zgodnie z art. 11 ust. 4:
.....
3. Przewidziane przez producenta zamierzone zastosowanie lub zastosowania wyrobu budowlanego zgodnie z mającą zastosowanie zharmonizowaną specyfikacją techniczną:
.....
4. Nazwa, zastrzeżona nazwa handlowa lub zastrzeżony znak towarowy oraz adres kontaktowy producenta, wymagany zgodnie z art. 11 ust. 5:
.....
5. W stosownych przypadkach nazwa i adres kontaktowy upoważnionego przedstawiciela, którego pełnomocnictwo obejmuje zadania określone w art. 12 ust. 2:
.....
6. System lub systemy oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobu budowlanego określone w załączniku V:
.....
7. W przypadku deklaracji właściwości użytkowych dotyczącej wyrobu budowlanego objętego normą zharmonizowaną:
.....
(nazwa i numer identyfikacyjny jednostki notyfikowanej, jeśli dotyczy)
przeprowadził(-a/-o) w systemie
(opis zadań strony trzeciej, określonych w załączniku V)
i wydał(-a/-o)
.....
(certyfikat stałości właściwości użytkowych, certyfikat zgodności zakładowej kontroli produkcji, sprawozdania z badań/obliczeń – w zależności od przypadku)
8. W przypadku deklaracji właściwości użytkowych dotyczącej wyrobu budowlanego, dla którego wydana została europejska ocena techniczna:
.....
(nazwa i numer identyfikacyjny jednostki ds. oceny technicznej, jeśli dotyczy)
wydał(-a/-o)
.....
(numer referencyjny europejskiej oceny technicznej)
na podstawie
.....
(numer referencyjny europejskiego dokumentu oceny)
przeprowadził(-a/-o) w systemie
(opis zadań strony trzeciej, określonych w załączniku V)
i wydał(-a/-o)
.....
(certyfikat stałości właściwości użytkowych, certyfikat zgodności zakładowej kontroli produkcji, sprawozdania z badań/obliczeń – w zależności od przypadku)
9. Deklarowane właściwości użytkowe
Uwagi do tabeli:
 1. Kolumna 1 zawiera wykaz zasadniczych charakterystyk określonych w zharmonizowanych specyfikacjach technicznych dla zamierzonego zastosowania lub zamierzonych zastosowań wskazanych w pkt 3 powyżej.
 2. Dla każdej zasadniczej charakterystyki wymienionej w kolumnie 1 i zgodnie z wymaganiami art. 6 kolumna 2 zawiera deklarowane właściwości użytkowe wyrażone jako poziom lub klasa, lub w sposób opisowy, powiązane z odpowiednimi zasadniczymi charakterystykami. Zawiera litery „NPD” (właściwości użytkowe nieustalone; ang. *No Performance Determined*), o ile właściwości użytkowe nie zostały zadeklarowane.
 3. Dla każdej zasadniczej charakterystyki wymienionej w kolumnie 1 kolumna 3 zawiera:
 - a) datowane odniesienie do odpowiedniej normy zharmonizowanej oraz w stosownych wypadkach numer referencyjny zastosowanej specjalnej lub odpowiedniej dokumentacji technicznej;
 - lub
 - b) datowane odniesienie do odpowiedniego europejskiego dokumentu oceny, w przypadku gdy jest on dostępny, oraz numer referencyjny zastosowanej europejskiej oceny technicznej.

Zasadnicze charakterystyki (zob. uwaga 1)	Właściwości użytkowe (zob. uwaga 2)	Zharmonizowana specyfikacja techniczna (zob. uwaga 3)

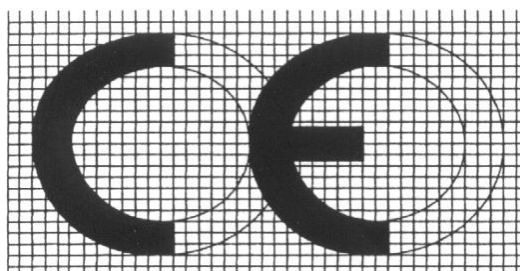
W przypadku gdy na podstawie art. 37 lub 38 zastosowana została specjalna dokumentacja techniczna, wymagania, z którymi wyrób jest zgodny:

.....
 10. Właściwości użytkowe wyrobu określone w pkt 1 i 2 są zgodne z właściwościami użytkowymi deklarowanymi w pkt 9.
 Niniejsza deklaracja właściwości użytkowych wydana zostaje na wyłączną odpowiedzialność producenta określonego w pkt 4.
 W imieniu producenta podpisał(-a):

.....
 (nazwisko i stanowisko)

.....
 (miejsce i data wydania) (podpis)

Po dokonaniu wspomnianej wyżej jednej z 5 procedur oceny właściwości użytkowych i wystawieniu powyższej deklaracji właściwości użytkowych producent tego wyrobu ma prawo umieszczenia na nim oznaczenia **CE** o postaci ustalonej do 23 sierpnia 2013 roku w załączniku nr 2 do ustawy o wyrobach budowlanych z 16 kwietnia 2004 r. , przy czym obecnie załącznik ten został usunięty z ustawy, a wzór znaku CE możemy znaleźć w art. 30 rozporządzenia WE nr 765/2008, do którego treści odnosi się rozporządzenia 305/2011.

Objaśnienia:

1. Znakowanie ma postać symbolu w postaci stylizowanych liter „CE”.
2. W przypadku zmniejszenia lub powiększenia znakowania należy zachować proporcje przyjęte na podanym wyżej rysunku.
3. Poszczególne elementy znakowania CE powinny mieć taki sam wymiar pionowy; wymiar ten nie może być mniejszy niż 5 mm.

Zasady umieszczania znakowania **CE** opisane są w art. 9 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 305/2011 z dnia 9 marca 2011 r. (poprzednio były one określone we wspomnianym wyżej, już uchylonym rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 11 sierpnia 2004 r.).

Art. 9 Zasady i warunki umieszczania oznakowania CE

1. Oznakowanie CE umieszcza się na wyrobie budowlanym lub na jego etykiecie w sposób widoczny, czytelny i trwały. W przypadku gdy nie jest to możliwe lub nie można tego zapewnić z uwagi na charakter wyrobu, umieszcza się je na opakowaniu lub na dokumentach towarzyszących.
2. Oznakowaniu CE towarzyszą dwie ostatnie cyfry roku, w którym zostało ono po raz pierwszy umieszczone, nazwa i adres siedziby producenta lub znak identyfikujący pozwalający w łatwy i jednoznaczny sposób określić nazwę i adres producenta, niepowtarzalny kod identyfikacyjny typu

wyrobu, numer referencyjny deklaracji właściwości użytkowych, poziom lub klasa zadeklarowanych właściwości użytkowych, odniesienie do zastosowanej zharmonizowanej specyfikacji technicznej, w stosownych przypadkach numer identyfikacyjny jednostki notyfikowanej oraz zamierzone zastosowanie wyrobu określone w zastosowanej zharmonizowanej specyfikacji technicznej.

3. Oznakowanie CE umieszcza się przed wprowadzeniem wyrobu budowlanego do obrotu. Może mu towarzyszyć piktogram lub inny znak wyraźnie wskazujący na szczególne zagrożenie lub zastosowanie.

Efektem końcowym na tej ścieżce jest możliwość wprowadzania wyrobu zarówno na europejski i krajowy rynek wyrobów budowlanych.

Krajowy system dopuszczania wyrobów budowlanych do powszechnego stosowania wg podanego wyżej art. 5 ust. 2 ustawy o wyrobach budowlanych zakłada dwie ścieżki postępowania. Pierwsza z nich dotyczy wyrobów, które mają mieć prawo do stosowania na terenie całego kraju, druga wyrobów przeznaczonych do lokalnego wykorzystania (przy czym za obszar określony słowem lokalny należy rozumieć obszar danego województwa, co w praktyce raczej nie jest przestrzegane).

Tryb dokonywania oceny zgodności wyrobu (atestacji) polegać ma na dokonaniu przez producenta wyrobu (mającego swoją siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej) oceny czy wyrób ten spełnia wymagania zawarte w jednym z krajowych dokumentów odniesienia. Dokumentami takimi mogą być:

1. **Polska Norma** dotycząca wyrobu, wydana zgodnie z ustawą o normalizacji z 12 września 2002 roku (Dz. U. nr 169 z 2002 r., poz. 1386 z późn. zm.),
 2. **Krajowa ocena techniczna**, nowa definicja wg art. 2, pkt. 15 ustawy o wyrobach budowlanych z 16 kwietnia 2004 r., która zastąpiła definicję krajowej aprobaty technicznej
- 15) **krajowa ocena techniczna** - należy przez to rozumieć udokumentowaną, pozytywną ocenę właściwości użytkowych tych zasadniczych charakterystyk wyrobu budowlanego, które zgodnie z **zamierzonym zastosowaniem** mają wpływ na spełnienie podstawowych wymagań, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2013 r. poz. 1409, z późn. zm.), przez obiekty budowlane, w których wyrób będzie zastosowany;
- 16) **zamierzone zastosowanie** - należy przez to rozumieć zamierzone zastosowanie, o którym mowa w art. 2 pkt 14 rozporządzenia Nr 305/2011, albo zamierzone zastosowanie wyrobu budowlanego określone w Polskiej Normie wyrobu lub krajowej ocenie technicznej
3. **Decyzja o uznaniu wyrobu budowlanego za wyrób regionalny**, wydana zgodnie z Kodeksem postępowania administracyjnego przez właściwego wojewódzkiego inspektora nadzoru budowlanego, na wniosek producenta wyrobu.

Wymagany dokument atestacyjny od 1 stycznia 2017 roku stanowi z kolei, wg uregulowań art. 8 ustawy o wyrobach budowlanych krajowa deklaracja właściwości użytkowych, która zastąpiła poprzednią krajową deklarację zgodności

Art. 8. 1. Oznakowanie znakiem budowlanym umieszcza się na wyrobie budowlanym, dla którego producent sporządził, na swoją wyłączną odpowiedzialność, krajową deklarację właściwości użytkowych wyrobu budowlanego, zwaną dalej "krajową deklaracją". Właściwości użytkowe wyrobu budowlanego, zadeklarowane w krajowej deklaracji zgodnie z właściwą przedmiotowo Polską Normą wyrobu lub krajową oceną techniczną, należy odnieść do tych zasadniczych charakterystyk, które mają wpływ na spełnienie podstawowych wymagań przez obiekty budowlane, zgodnie z zamierzonym zastosowaniem tego wyrobu. Informacje o właściwościach użytkowych wyrobu budowlanego w odniesieniu do zasadniczych charakterystyk tego wyrobu można podać wyłącznie, o ile zostały określone w krajowej deklaracji.

1a. Przez umieszczenie lub zlecenie umieszczenia znaku budowlanego na wyrobie budowlanym producent ponosi odpowiedzialność za zgodność tego wyrobu z deklarowanymi właściwościami użytkowymi, wymaganiami określonymi w niniejszej ustawie oraz w przepisach odrębnych, mającymi zastosowanie do tego wyrobu.

.....
5a. Kopię krajowej deklaracji dostarcza się lub udostępnia w wersji papierowej lub elektronicznej odbiorcy z każdym wyrobem udostępnianym na rynku krajowym.

5b. Wraz z krajową deklaracją dostarcza się lub udostępnia kartę charakterystyki lub informacje o substancjach zawartych w wyrobie budowlanym, o których mowa odpowiednio w art. 31 lub art. 33 rozporządzenia (WE) Nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniającego dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (Dz. Urz. UE L 396 z 30.12.2006, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej "rozporządzeniem REACH

5c. Producent, deklarując właściwości użytkowe wyrobu budowlanego w krajowej deklaracji stosuje krajowe systemy oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobu budowlanego określone w przepisach wydanych na podstawie ust. 8.

.....
 8. Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób deklarowania właściwości użytkowych wyrobów budowlanych oraz krajowe systemy oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobów budowlanych, biorąc pod uwagę Załącznik V do rozporządzenia Nr 305/2011 oraz art. 36 i art. 37 tego rozporządzenia;
- 2) grupy wyrobów budowlanych objętych obowiązkiem sporządzania krajowej deklaracji oraz właściwe dla tych grup krajowe systemy oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobów budowlanych, biorąc pod uwagę Tabelę 1 Załącznika IV do rozporządzenia Nr 305/2011 oraz inne wyroby budowlane o szczególnym znaczeniu dla spełniania podstawowych wymagań przez obiekty budowlane, a także wpływ wyrobu budowlanego lub grupy wyrobów budowlanych na spełnienie podstawowych wymagań przez obiekt budowlany, w którym te wyroby są stosowane, oraz ustalenia Komisji Europejskiej dotyczące systemów oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych dla poszczególnych grup wyrobów budowlanych i ich zastosowań;
- 3) wzór i treść krajowej deklaracji oraz sposób jej dostarczania lub udostępniania odbiorcy, biorąc pod uwagę zawartość deklaracji właściwości użytkowych oraz zasady jej dostarczania określone w art. 6 oraz w art. 7 rozporządzenia Nr 305/2011;
- 4) sposób znakowania wyrobów budowlanych znakiem budowlanym oraz zakres informacji towarzyszących temu znakowi, biorąc pod uwagę zasady i warunki umieszczania oznakowania CE określone w rozporządzeniu Nr 305/2011.

Wspomniane wyżej nowe rozporządzenie ukazało się 17 listopada 2016 roku, przyniosło ono m.in. wzór krajowej deklaracji właściwości użytkowych

KRAJOWA DEKLARACJA WŁAŚCIWOŚCI UŻYTKOWYCH

nr

1. Nazwa i nazwa handlowa wyrobu budowlanego:
2. Oznaczenie typu wyrobu budowlanego¹⁾:
3. Zamierzone zastosowanie lub zastosowania:
4. Nazwa i adres siedziby producenta oraz miejsce produkcji wyrobu:
5. Nazwa i adres siedziby upoważnionego przedstawiciela, o ile został ustanowiony:
6. Krajowy system zastosowany do oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych:
7. Krajowa specyfikacja techniczna:
 - 7a. Polska Norma wyrobu:

Nazwa akredytowanej jednostki certyfikującej, numer akredytacji i numer krajowego certyfikatu lub nazwa akredytowanego laboratorium/laboratoriów i numer akredytacji²⁾:

7b. Krajowa ocena techniczna:
Jednostka oceny technicznej/Krajowa jednostka oceny technicznej:

Nazwa akredytowanej jednostki certyfikującej, numer akredytacji i numer certyfikatu²⁾:

8. Deklarowane właściwości użytkowe:

Zasadnicze charakterystyki wyrobu budowlanego dla zamierzonego zastosowania lub zastosowań	Deklarowane właściwości użytkowe	Uwagi ³⁾

9. Właściwości użytkowe określonego powyżej wyrobu są zgodne z wszystkimi wymienionymi w pkt 8 deklarowanymi właściwościami użytkowymi. Niniejsza krajowa deklaracja właściwości użytkowych wydana zostaje zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych, na wyłączną odpowiedzialność producenta.

W imieniu producenta podpisał(a):

.....
(imię i nazwisko oraz stanowisko)

.....
(miejsce i data wydania)

.....
(podpis)

- 1) Zgodnie z krajowymi systemami oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych określonymi w § 4 rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 17 listopada 2016 r. w sprawie sposobu deklarowania właściwości użytkowych wyrobów budowlanych oraz sposobu znakowania ich znakiem budowlanym (Dz. U. poz. 1966) producent określa typ wyrobu budowlanego, dla którego sporządza on krajową deklarację właściwości użytkowych. Sposób oznaczenia tak określonego typu wyrobu budowlanego w krajowej deklaracji właściwości użytkowych ustala producent. Oznaczenie to należy powiązać z typem wyrobu, a więc z zestawem poziomów lub klas właściwości użytkowych oraz zamierzonym zastosowaniem wyrobu, określonymi w krajowej deklaracji. Oznaczenie powinno być niepowtarzalne w odniesieniu do typów wyrobów budowlanych produkowanych przez danego producenta.
- 2) Wypełnić, jeżeli jednostka certyfikująca lub laboratorium/laboratoria brały udział w zastosowanym krajowym systemie oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobu budowlanego.
- 3) W przypadku zastosowania przepisu § 5 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 2 niniejszego rozporządzenia, w kolumnie trzeciej należy wskazać, który z wyżej wymienionych przepisów w odniesieniu do zasadniczej charakterystyki wyrobu został zastosowany.

czyli dokumentu który stopniowo zastępuje poprzednie deklaracje zgodności, o postaci ustalonej w przeszłości w rozporządzeniu wykonawczym Ministra Infrastruktury z 11 sierpnia 2004 r. „w sprawie sposobów deklarowania zgodności wyrobów budowlanych oraz sposobu znakowania ich znakiem budowlanym” Dz. U. nr 198 z 2004 r., poz. 2041, uchylonym 1 stycznia 2017 roku, po którym jednak zostały dokumenty jak niżej.

DEKLARACJA ZGODNOŚCI nr

1. Producent wyrobu budowlanego:	
..... (pełna nazwa i adres zakładu produkującego wyrób)	
2. Nazwa wyrobu budowlanego:	
..... (nazwa, nazwa handlowa, typ, odmiana, gatunek, klasa)	
3. Klasyfikacja statystyczna wyrobu budowlanego:	
4. Przeznaczenie i zakres stosowania wyrobu budowlanego:	
..... (zgodnie ze specyfikacją techniczną)	
5. Specyfikacja techniczna	
(numer, tytuł i rok ustanowienia Polskiej Normy wyrobu lub numer, tytuł i rok wydania aprobaty technicznej oraz nazwa jednostki aprobującej)	
6. Deklarowane cechy techniczne typu wyrobu budowlanego:	
..... (dane niezbędne do identyfikacji typu określone w programie badań)	
7. Nazwa i numer akredytowanej jednostki certyfikującej lub laboratorium oraz numer certyfikatu lub numer raportu z badań typu, jeżeli taka jednostka brała udział w zastosowanym systemie oceny zgodności wyrobu budowlanego	
.....	
Deklaruję z pełną odpowiedzialnością, że wyrób budowlany jest zgodny ze specyfikacją techniczną wskazaną w pkt 5.	
..... (miejsce i data wystawienia)	 (imię, nazwisko i podpis osoby upoważnionej)

Po dokonaniu procedury weryfikacji właściwości użytkowych (poprzednio - oceny zgodności), wg jednego z tych samych 5 systemów, co przy znakowaniu CE i wystawieniu odpowiedniej deklaracji właściwości użytkowych (poprzednio – deklaracji zgodności), opartej o dokumenty odniesienia z pkt 1 i 2, producent tego wyrobu będzie miał oznaczenia wyrobu znakiem budowlanym **B** o postaci ustalonej w utrzymanym w dalszym ciągu załączniku nr 1 do ustawy o wyrobach budowlanych z 16 kwietnia 2004 r.

Dla regionalnych wyrobów budowlanych, posiadających decyzję o **uznaniu wyrobu budowlanego za wyrób regionalny**, wydaną zgodnie z Kodeksem postępowania administracyjnego przez właściwego wojewódzkiego inspektora nadzoru budowlanego, na wniosek producenta wyrobu, dokumentem atestacyjnym jest oświadczenie wydane przez producenta wyrobu (także na jego wyłączną odpowiedzialność), mówiące, że wyrób został „wytworzony tradycyjnie przy użyciu metod sprawdzonych w wieloletniej praktyce i jest przeznaczony do lokalnego stosowania oraz nadaje się do stosowania zgodnie z przeznaczeniem”.

Art. 8.

2. Wyrób budowlany wytwarzany tradycyjnie, na określonym terenie przy użyciu metod sprawdzonych w wieloletniej praktyce, przeznaczony do lokalnego stosowania, zwany dalej "regionalnym wyrobem budowlanym", może być oznakowany znakiem budowlanym, na wyłączną odpowiedzialność producenta.

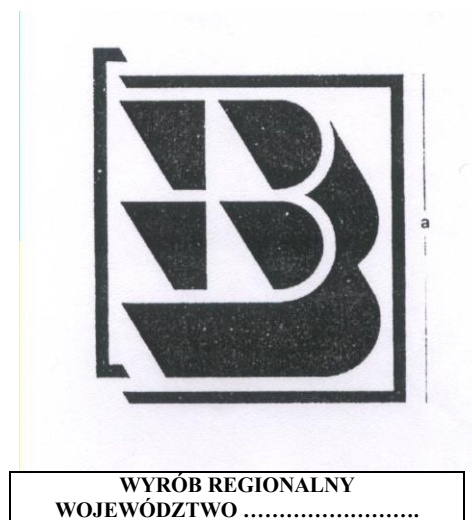
3. O uznaniu, że dany wyrób budowlany jest regionalnym wyrobem budowlanym, orzeka, w drodze decyzji, na wniosek producenta, właściwy wojewódzki inspektor nadzoru budowlanego.

4. Oznakowanie znakiem budowlanym regionalnego wyrobu budowlanego jest dopuszczalne wyłącznie po uzyskaniu decyzji, o której mowa w ust. 3, oraz wydaniu, przez producenta, na jego wyłączną odpowiedzialność, oświadczenia, że wyrób budowlany został wytworzony w sposób, o którym mowa w ust. 2, i nadaje się do stosowania zgodnie z przeznaczeniem.

Oznakowaniem takiego wyrobu powinien być regionalny znak budowlany, o postaci także podanej w załączniku nr 1 do ustawy o wyrobach budowlanych z 16 kwietnia 2004 r.

Powyższe oznakowania **CE, B lub B z ramką** (dla wyrobu regionalnego) powinny być umieszczone bezpośrednio na wyrobie lub etykiecie przymocowanej do wyrobu, w sposób widoczny, czytelny i trwały, ewentualnie na opakowaniu jednostkowym wyrobu lub opakowaniu zbiorczym. Do tak oznakowanego wyrobu budowlanego jego producent (lub przedstawiciel) powinien też dołączyć dodatkowe informacje.

WZÓR ZNAKU BUDOWLANEGO

Objaśnienia:

1. Znak jest zbudowany na proporcjach zbliżonych do kwadratu z przesuniętym lewym bokiem.
2. W kwadrat jest wpisana litera B wykreślona w perspektywie równoległej.
3. Wysokość znaku budowlanego (wymiar a) nie może być mniejsza niż 10 mm.
4. Przy zmniejszaniu lub powiększaniu wzoru znaku budowlanego należy zachować jego proporcje.
5. Ramka z nazwą „WYRÓB REGIONALNY WOJEWÓDZTWO” stosowana w wyłącznie w przypadku oznakowania wyrobu budowlanego, o którym mowa w art. 8, ust. 2. W miejsce kropek należy wpisać nazwę województwa, w którym wyrób został wytworzony.

Dla znakowania **B i B regionalne** zasady i sposoby umieszczania znaku budowlanego są podane były do końca 2016 roku w w/w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z 11 sierpnia 2004 r. „w sprawie sposobów deklarowania zgodności wyrobów budowlanych oraz sposobu znakowania ich znakiem budowlanym” Dz. U. nr 198 z 2004 r., poz. 2041, przy czym także tu, w przypadku braku możliwości technicznych umieszczenia znaku w sposób wyżej podany, zgodnie z par. 13, ust 2

tego rozporządzenia, dopuszczalne było umieszczenie znaku na dokumentach handlowych towarzyszących wyrobowi.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie sposobów deklarowania zgodności wyrobów budowlanych oraz sposobu znakowania ich znakiem budowlanym (Dz. U. nr 198 z dnia 10 września 2004 r., poz. 2041)

.....
§ 12. 1. Do wyrobu budowlanego oznakowanego znakiem budowlanym producent jest obowiązany dołączyć informację zawierającą:

- 1) określenie, siedzibę i adres producenta oraz adres zakładu produkującego wyrób budowlany;
- 2) identyfikację wyrobu budowlanego zawierającą: nazwę, nazwę handlową, typ, odmianę, gatunek i klasę według specyfikacji technicznej;
- 3) numer i rok publikacji Polskiej Normy wyrobu lub aprobaty technicznej, z którą potwierdzono zgodność wyrobu budowlanego;
- 4) numer i datę wystawienia krajowej deklaracji zgodności;
- 5) inne dane, jeżeli wynika to ze specyfikacji technicznej;
- 6) nazwę jednostki certyfikującej, jeżeli taka jednostka brała udział w zastosowanym systemie oceny zgodności wyrobu budowlanego.

2. Informację, o której mowa w ust. 1, należy dołączyć do wyrobu budowlanego w sposób określony w specyfikacji technicznej, a jeśli specyfikacja techniczna tego nie określa - w sposób umożliwiający zapoznanie się z nią przez stosującego ten wyrób.

§ 13. 1. Znak budowlany umieszcza się w sposób widoczny, czytelny, niedający się usunąć, wskazany w specyfikacji technicznej, bezpośrednio na wyrobie budowlanym albo etykiecie przymocowanej do niego.

2. Jeżeli nie jest możliwe technicznie oznakowanie wyrobu budowlanego w sposób określony w ust. 1, oznakowanie umieszcza się na opakowaniu jednostkowym lub opakowaniu zbiorczym wyrobu budowlanego albo na dokumentach handlowych towarzyszących temu wyrobowi.

Od 1 stycznia 2017 roku sposób znakowania określony jest w nowym rozporządzeniu, które już też zostało znowelizowane w czerwcu 2018 roku, Dz.U. 2018.1233, w załączniku nr 1 podając listę wyrobów wymagających znakowania znakiem budowlanym.

Dz.U.2016.1966

2018-06-29

zm.

Dz.U.2018.1233

§ 1

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA INFRASTRUKTURY I BUDOWNICTWA
z dnia 17 listopada 2016 r**

**w sprawie sposobu deklarowania właściwości użytkowych wyrobów budowlanych oraz sposobu
znakowania ich znakiem budowlanym**

(Dz. U. z dnia 6 grudnia 2016 r.)

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) sposób deklarowania właściwości użytkowych wyrobów budowlanych;
- 2) krajowe systemy oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobów budowlanych, zwane dalej "krajowymi systemami";

- 3) grupy wyrobów budowlanych objętych obowiązkiem sporządzania krajowej deklaracji właściwości użytkowych, zwanej dalej "krajową deklaracją", oraz właściwe dla tych grup krajowe systemy oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych;
- 4) wzór i treść krajowej deklaracji;
- 5) sposób udostępniania lub dostarczania krajowej deklaracji odbiorcom wyrobów budowlanych;
- 6) sposób znakowania wyrobów budowlanych znakiem budowlanym oraz zakres informacji towarzyszących temu znakowi.

.....

§ 4. 1. Krajowe systemy wymienione w ust. 2-6 określają działania producenta związane z oceną i weryfikacją stałości właściwości użytkowych wyrobu budowlanego, a także zakres tej oceny i weryfikacji, przeprowadzanej na zlecenie producenta przez jednostkę certyfikującą lub laboratorium badawcze akredytowane zgodnie z ustawą z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku (Dz. U. poz. 542, 1228 i 1579) niebędące akredytowanymi jednostkami własnymi.

2. W krajowym systemie 1+:

- 1) działania producenta związane z oceną i weryfikacją, o której mowa w ust. 1, obejmują określenie typu wyrobu budowlanego oraz prowadzenie:
 - a) zakładowej kontroli produkcji,
 - b) badań próbek pobranych przez producenta w zakładzie produkcyjnym zgodnie z ustalonym przez niego planem badań;
- 2) ocena i weryfikacja przeprowadzana przez jednostkę certyfikującą, o której mowa w ust. 1, obejmuje:
 - a) ocenę właściwości użytkowych wyrobu budowlanego na podstawie badań próbek pobranych przez jednostkę certyfikującą, obliczeń, tabelarycznych wartości lub opisowej dokumentacji tego wyrobu,
 - b) przeprowadzenie wstępnej inspekcji zakładu produkcyjnego i zakładowej kontroli produkcji,
 - c) wydanie krajowego certyfikatu stałości właściwości użytkowych,
 - d) kontynuację nadzoru, oceny i ewaluacji zakładowej kontroli produkcji,
 - e) przeprowadzanie kontrolnych badań próbek pobranych przez jednostkę certyfikującą w zakładzie produkcyjnym lub w obiektach magazynowych producenta.

3. W krajowym systemie 1:

- 1) działania producenta związane z oceną i weryfikacją, o której mowa w ust. 1, obejmują określenie typu wyrobu budowlanego oraz prowadzenie:
 - a) zakładowej kontroli produkcji,
 - b) badań próbek pobranych przez producenta w zakładzie produkcyjnym zgodnie z ustalonym przez niego planem badań;
- 2) ocena i weryfikacja przeprowadzana przez jednostkę certyfikującą, o której mowa w ust. 1, obejmuje:
 - a) ocenę właściwości użytkowych wyrobu budowlanego na podstawie badań próbek pobranych przez jednostkę certyfikującą, obliczeń, tabelarycznych wartości lub opisowej dokumentacji tego wyrobu,
 - b) przeprowadzenie wstępnej inspekcji zakładu produkcyjnego i zakładowej kontroli produkcji,
 - c) wydanie krajowego certyfikatu stałości właściwości użytkowych,
 - d) kontynuację nadzoru, oceny i ewaluacji zakładowej kontroli produkcji.

4. W krajowym systemie 2+:

- 1) działania producenta związane z oceną i weryfikacją, o której mowa w ust. 1, obejmują określenie typu wyrobu budowlanego oraz prowadzenie:
 - a) oceny właściwości użytkowych wyrobu na podstawie badań próbek pobranych przez producenta, obliczeń, tabelarycznych wartości lub opisowej dokumentacji tego wyrobu,
 - b) zakładowej kontroli produkcji,
 - c) badań próbek pobranych przez producenta w zakładzie produkcyjnym zgodnie z ustalonym przez niego planem badań;
- 2) ocena i weryfikacja przeprowadzana przez jednostkę certyfikującą, o której mowa w ust. 1, obejmuje:
 - a) przeprowadzenie wstępnej inspekcji zakładu produkcyjnego i zakładowej kontroli produkcji,
 - b) wydanie krajowego certyfikatu zgodności zakładowej kontroli produkcji,
 - c) kontynuację nadzoru, oceny i ewaluacji zakładowej kontroli produkcji.

5. W krajowym systemie 3:

- 1) działania producenta związane z oceną i weryfikacją, o której mowa w ust. 1, obejmują określenie typu wyrobu budowlanego oraz prowadzenie zakładowej kontroli produkcji;
- 2) ocena i weryfikacja dokonywana przez laboratorium badawcze, o którym mowa w ust. 1, obejmuje ocenę właściwości użytkowych wyrobu budowlanego na podstawie badań próbek pobranych przez producenta, obliczeń, tabelarycznych wartości lub opisowej dokumentacji tego wyrobu.

6. W krajowym systemie 4:

- 1) działania producenta związane z oceną i weryfikacją, o której mowa w ust. 1, obejmują określenie typu wyrobu budowlanego, ocenę właściwości użytkowych wyrobu na podstawie badań, obliczeń, tabelarycznych wartości lub opisowej dokumentacji tego wyrobu oraz prowadzenie zakładowej kontroli produkcji;
- 2) jednostka certyfikująca lub laboratorium badawcze nie uczestniczą w ocenie i weryfikacji, o której mowa w ust. 1.

7. Krajowy certyfikat stałości właściwości użytkowych w krajowym systemie 1+ i 1 może być ograniczony, zawieszony lub cofnięty przez jednostkę certyfikującą na podstawie wyników przeprowadzonych ocen i weryfikacji.

8. Krajowy certyfikat zgodności zakładowej kontroli produkcji w krajowym systemie 2+ może być ograniczony, zawieszony lub cofnięty przez jednostkę certyfikującą na podstawie wyników przeprowadzonych ocen i weryfikacji.

9. Jeżeli dla wyrobu budowlanego została wydana krajowa ocena techniczna, to ocenę właściwości użytkowych tego wyrobu, o której mowa w ust. 2 pkt 2 lit. a, ust. 3 pkt 2 lit. a, ust. 4 pkt 1 lit. a, ust. 5 pkt 2 i ust. 6 pkt 1, stanowią ustalenia zawarte w tej krajowej ocenie technicznej w zakresie właściwości użytkowych tego wyrobu.

.....

§ 9. 1. Producent udostępnia kopię krajowej deklaracji na swojej stronie internetowej przez okres dziesięciu lat od dnia wprowadzenia wyrobu budowlanego do obrotu.

2. Udostępniając krajową deklarację właściwości użytkowych na stronie internetowej, producent jest obowiązany:

- 1) zapewnić, aby zawartość krajowej deklaracji nie była zmieniana po jej udostępnieniu na stronie internetowej;
- 2) wskazać w informacji towarzyszącej oznakowaniu wyrobu budowlanego znakiem budowlanym adres strony internetowej, na której krajowa deklaracja jest udostępniona.

3. Jeżeli kopia krajowej deklaracji nie jest udostępniona na stronie internetowej producenta, kopię tej deklaracji przesyła się odbiorcy wyrobu budowlanego drogą elektroniczną.

4. Na żądanie odbiorcy wyrobu budowlanego kopia krajowej deklaracji jest dostarczana w postaci papierowej.

5. W przypadku gdy dostawa tych samych wyrobów budowlanych jest przeznaczona dla jednego odbiorcy, może jej towarzyszyć jedna kopia krajowej deklaracji w postaci papierowej albo elektronicznej.

§ 10. 1. Producent znakuje wyrób budowlany znakiem budowlanym przed wprowadzeniem go do obrotu lub udostępnieniem na rynku krajowym.

2. Znak budowlany umieszcza się w sposób widoczny, czytelny i trwały, bezpośrednio na wyrobie budowlanym albo na etykiecie przymocowanej do tego wyrobu.

3. Jeżeli umieszczenie znaku budowlanego w sposób określony w ust. 2 nie jest możliwe z uwagi na wielkość lub charakter wyrobu budowlanego, znak budowlany umieszcza się na opakowaniu jednostkowym lub opakowaniu zbiorczym wyrobu budowlanego albo na dokumentach towarzyszących wyrobowi.

§ 11. 1. Oznakowaniu wyrobu budowlanego znakiem budowlanym towarzyszą następujące informacje:

- 1) dwie ostatnie cyfry roku, w którym znak budowlany został po raz pierwszy umieszczony na wyrobie budowlanym;
- 2) nazwa i adres siedziby producenta lub znak identyfikacyjny pozwalający jednoznacznie określić nazwę i adres siedziby producenta;
- 3) nazwa i oznaczenie typu wyrobu budowlanego;
- 4) numer referencyjny Polskiej Normy lub numer i rok wydania krajowej oceny technicznej, zgodnie z którą zostały zadeklarowane właściwości użytkowe;
- 5) numer krajowej deklaracji;
- 6) poziom lub klasa zadeklarowanych właściwości użytkowych;
- 7) nazwa jednostki certyfikującej, jeżeli taka jednostka uczestniczyła w ocenie i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobu budowlanego;
- 8) adres strony internetowej producenta, jeżeli krajowa deklaracja jest na niej udostępniona.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, umieszcza się lub dołącza do wyrobu budowlanego, stosując odpowiednio przepisy § 10 ust. 2 i 3.

§ 12. Na wyrobie budowlanym oznakowanym znakiem budowlanym mogą być umieszczone inne oznakowania, znaki i napisy, jeżeli nie będą one ograniczać widoczności i czytelności oznakowania znakiem budowlanym oraz informacji, o których mowa w § 11, a ich znaczenie i forma graficzna nie będą wprowadzać w błąd.

Umieszczenie na wyrobie budowlanym powyższych oznaczeń i dodatkowych w/w informacji towarzyszących jest dowodem, że wyrób ten został wprowadzony do obrotu w sposób legalny, a tym samym, na mocy art. 10 ustawy Prawo budowlane, może być zastosowany przy wykonywaniu robót budowlanych.

Utrzymane zostało w znowelizowanej ustawie o wyrobach budowlanych pojęcie wyrobów przeznaczonych do jednostkowego stosowania w budownictwie. Uregulowanie takie jest bezwzględnie konieczne, w przeciwnym wypadku mogłoby się okazać, że nigdy praktycznie w sposób w pełni formalny nie będzie można wbudować w obiekt budowlany np. prefabrykowanej, indywidualnie zaprojektowanej belki, wykonanej w prefabrykacji polowej na placu budowy. W myśl obowiązujących przepisów belka taka, po wyjęciu z deskowania, stanie się bowiem wyrobem budowlanym. Dla uzyskania dla niej możliwości zastosowania, gdyby nie zachowana wyżej kategoria jednostkowego stosowania, należałoby najpierw załatwić odpowiedni dokument odniesienia, np. aprobatę techniczną (do zawarcia umowa np. z ITB albo innym ośrodkiem prowadzącym aprobatę techniczną, wniesienie opłat, dostarczenie do badań odpowiedniej partii takich belek, badania, uzyskanie, po np. pół roku starań, aprobaty technicznej), następnie wystawić odpowiednią deklarację zgodności z taką aprobatą i dopiero belkę wbudować. Jak widać byłoby to postępowanie prowadzące do absurdu.

Właściwym dokumentem odniesienia w przypadku wyrobów przeznaczonych do jednostkowego stosowania ma być, tak jak przed 1 stycznia 2017 roku, indywidualna dokumentacja techniczna, sporządzona przez projektanta obiektu lub z nim uzgodniona. Atestacja zgodności tego wyrobu z w/w dokumentacją techniczną ma polegać, zgodnie z 10 ustawy o wyrobach budowlanych z 16 kwietnia 2004 r., na dokonaniu odpowiedniej oceny przez producenta tego wyrobu (wytwórcę) i wystawieniu przez niego oświadczenia o zapewnieniu zgodności wyrobu z tą dokumentacją oraz obowiązującymi przepisami. Dane, jakie powinny być zawarte w takim oświadczeniu, wymienione są szczegółowo w art. 10, ust. 3 ustawy o wyrobach budowlanych.

Art. 10. 1. Dopuszczone do jednostkowego zastosowania w obiekcie budowlanym są wyroby budowlane, z wyłączeniem wyrobów, o których mowa w art. 5 ust. 1, wykonane według indywidualnej dokumentacji technicznej, sporządzonej przez projektanta obiektu lub z nim uzgodnionej, dla których producent wydał oświadczenie, że zapewniono zgodność wyrobu budowlanego z tą dokumentacją oraz z przepisami.

2. Indywidualna dokumentacja techniczna, o której mowa w ust. 1, powinna zawierać opis rozwiązania konstrukcyjnego, charakterystykę materiałową i informację dotyczącą projektowanych właściwości użytkowych wyrobu budowlanego oraz określać warunki jego zastosowania w danym obiekcie budowlanym, a także, w miarę potrzeb, instrukcję obsługi i eksploatacji.

3. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 1, powinno zawierać:

- 1) nazwę i adres wydającego oświadczenie;
- 2) nazwę wyrobu budowlanego i miejsce jego wytworzenia;
- 3) identyfikację dokumentacji technicznej;
- 4) stwierdzenie zgodności wyrobu budowlanego z dokumentacją techniczną oraz przepisami;
- 5) adres obiektu budowlanego (budowy), w którym wyrób budowlany ma być zastosowany;
- 6) miejsce i datę wydania oraz podpis wydającego oświadczenie.

Efektym końcowym jest możliwość zastosowania tak wprowadzonego wyrobu przy realizacji robót w danym, konkretnym obiekcie budowlanym. Z przyczyn oczywistych nie jest natomiast przewidziane zastosowanie jakiegokolwiek znakowania wyrobów dopuszczonych do jednostkowego stosowania.

7. Inspektor nadzoru inwestorskiego, a umowa o roboty budowlane

Podstawowy zakres obowiązków inspektora nadzoru wymienionych w art. 25 Prawa budowlanego nie odnosi się do kwestii wynikających z umowy zawartej pomiędzy inwestorem, a wykonawcą robót. Ponieważ jednak w praktyce (o czym szerzej w pkt. 8 niniejszych materiałów) obowiązki inspektora nadzoru są w umowach o pełnienie tego nadzoru rozszerzane ponad ustawowe minimum, inspektor może stać się doradcą inwestora przy zawieraniu umowy o wykonanie robót budowlanych, a następnie, w trakcie ich realizacji, osobą odpowiadającą za egzekwowanie wynikających z nich wymagań.

Przydatne może być zatem przypomnienie najważniejszych uregulowań dotyczących zawierania umów o roboty budowlane i zasadach ich rozliczania, określonych w ustawie Kodeks cywilny

Tytuł XVI. UMOWA O ROBOTY BUDOWLANE

Art. 647. Przez umowę o roboty budowlane wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia.

Do 1 czerwca 2017 roku kolejny artykuł miał treść

Art. 647¹⁾ § 1. *W umowie o roboty budowlane, o której mowa w art. 647, zawartej między inwestorem a wykonawcą (generalnym wykonawcą), strony ustalają zakres robót, które wykonawca będzie wykonywał osobiście lub za pomocą podwykonawców.*

§ 2. *Do zawarcia przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą jest wymagana zgoda inwestora. Jeżeli inwestor, w terminie 14 dni od przedstawienia mu przez wykonawcę umowy z podwykonawcą lub jej projektu, wraz z częścią dokumentacji dotyczącą wykonania robót określonych w umowie lub projekcie, nie zgłosi na piśmie sprzeciwu lub zastrzeżeń, uważa się, że wyraził zgodę na zawarcie umowy.*

§ 3. *Do zawarcia przez podwykonawcę umowy z dalszym podwykonawcą jest wymagana zgoda inwestora i wykonawcy. Przepis § 2 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.*

§ 4. *Umowy, o których mowa w § 2 i 3, powinny być dokonane w formie pisemnej pod rygorem nieważności.*

§ 5. *Zawierający umowę z podwykonawcą oraz inwestor i wykonawca ponoszą solidarną odpowiedzialność za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę.*

§ 6. *Odmienne postanowienia umów, o których mowa w niniejszym artykule, są nieważne.*

natomiast od 1 czerwca 2017 został zmieniony na jak niżej

Art. 647¹⁾. § 1. *Inwestor odpowiada solidarnie z wykonawcą (generalnym wykonawcą) za zapłatę wynagrodzenia należnego podwykonawcy z tytułu wykonanych przez niego robót budowlanych, których szczegółowy przedmiot został zgłoszony inwestorowi przez wykonawcę lub podwykonawcę przed przystąpieniem do wykonywania tych robót, chyba że w ciągu*

trzydziestu dni od dnia doręczenia inwestorowi zgłoszenia inwestor złożył podwykonawcy i wykonawcy sprzeciw wobec wykonywania tych robót przez podwykonawcę.

§ 2. Zgłoszenie, o którym mowa w § 1, nie jest wymagane, jeżeli inwestor i wykonawca określili w umowie, zawartej w formie pisemnej pod rygorem nieważności, szczegółowy przedmiot robót budowlanych wykonywanych przez **oznaczonego podwykonawcę**.

§ 3. Inwestor ponosi odpowiedzialność za zapłatę podwykonawcy wynagrodzenia w wysokości ustalonej w umowie między podwykonawcą a wykonawcą, chyba że ta wysokość przekracza wysokość wynagrodzenia należnego wykonawcy za roboty budowlane, których szczegółowy przedmiot wynika odpowiednio ze zgłoszenia albo z umowy, o których mowa w § 1 albo 2. W takim przypadku odpowiedzialność inwestora za zapłatę podwykonawcy wynagrodzenia jest ograniczona do wysokości wynagrodzenia należnego wykonawcy za roboty budowlane, których szczegółowy przedmiot wynika odpowiednio ze zgłoszenia albo z umowy, o których mowa w § 1 albo 2.

§ 4. Zgłoszenie oraz sprzeciw, o których mowa w § 1, wymagają zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 5. Przepisy § 1-4 stosuje się odpowiednio do solidarnej odpowiedzialności inwestora, wykonawcy i podwykonawcy, który zawarł umowę z dalszym podwykonawcą, za zapłatę wynagrodzenia dalszemu podwykonawcy.

§ 6. Postanowienia umowne sprzeczne z treścią § 1-5 są nieważne.

Znacznie bardziej skomplikowane regulacje dotyczą kwestii podwykonawstwa w sferze objętej regulacją Prawa zamówień publicznych, od 23 grudnia 2013 roku po stronie zamawiającego (inwestora) powinno powstać coś na wzór „biura detektywistycznego” (oby nie jednoosobowego, złożonego wyłącznie z inspektora nadzoru !) śledzącego powiązania umowne i rozliczenia finansowe pomiędzy podmiotami realizującymi zamówienie publiczne na roboty budowlane.

Art. 3

9b) umowie o podwykonawstwo - należy przez to rozumieć umowę w formie pisemnej o charakterze odpłatnym, której przedmiotem są usługi, dostawy lub roboty budowlane stanowiące część zamówienia publicznego, zawartą między wybranym przez zamawiającego wykonawcą a innym podmiotem (podwykonawcą), a w przypadku zamówień publicznych na roboty budowlane także między podwykonawcą a dalszym podwykonawcą lub między dalszymi podwykonawcami;

Art. 143a. 1. W przypadku zamówień na roboty budowlane, których termin wykonywania jest dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli umowa przewiduje zapłatę:

- 1) wynagrodzenia należnego wykonawcy w częściach - warunkiem zapłaty przez zamawiającego drugiej i następnych części należnego wynagrodzenia za odebrane roboty budowlane jest przedstawienie dowodów zapłaty wymagalnego wynagrodzenia podwykonawcom i dalszym podwykonawcom, o których mowa w art. 143c ust. 1, biorącym udział w realizacji odebranych robót budowlanych;
- 2) całości wynagrodzenia należnego wykonawcy po wykonaniu całości robót budowlanych - zamawiający jest obowiązany przewidzieć udzielanie zaliczek, przy czym udzielanie kolejnych zaliczek przez zamawiającego wymaga przedstawienia dowodów zapłaty wymagalnego wynagrodzenia podwykonawcom i dalszym podwykonawcom, o których mowa w art. 143c ust. 1, biorącym udział w realizacji części zamówienia, za którą zaliczka została wypłacona.

2. W przypadku nieprzedstawienia przez wykonawcę wszystkich dowodów zapłaty, o których mowa w ust. 1, wstrzymuje się odpowiednio:

- 1) wypłatę należnego wynagrodzenia za odebrane roboty budowlane,

2) udzielenie kolejnej zaliczki

- w części równej sumie kwot wynikających z nieprzedstawionych dowodów zapłaty.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, zamawiający może wskazać w specyfikacji istotnych warunków zamówienia procentową wartość ostatniej części wynagrodzenia, która nie może wynosić więcej niż 10% wynagrodzenia należnego wykonawcy.

Art. 143b. 1. Wykonawca, podwykonawca lub dalszy podwykonawca zamówienia na roboty budowlane zamierzający zawrzeć umowę o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane, jest obowiązany, w trakcie realizacji zamówienia publicznego na roboty budowlane, do przedłożenia zamawiającemu projektu tej umowy, przy czym podwykonawca lub dalszy podwykonawca jest obowiązany dołączyć zgodę wykonawcy na zawarcie umowy o podwykonawstwo o treści zgodnej z projektem umowy.

2. Termin zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy lub dalszemu podwykonawcy przewidziany w umowie o podwykonawstwo nie może być dłuższy niż 30 dni od dnia doręczenia wykonawcy, podwykonawcy lub dalszemu podwykonawcy faktury lub rachunku, potwierdzających wykonanie zleconej podwykonawcy lub dalszemu podwykonawcy dostawy, usługi lub roboty budowlanej.

3. Zamawiający, w terminie określonym zgodnie z art. 143d ust. 1 pkt 2, zgłasza pisemne zastrzeżenia do projektu umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane:

- 1) niespełniające wymagań określonych w specyfikacji istotnych warunków zamówienia;
- 2) gdy przewiduje termin zapłaty wynagrodzenia dłuższy niż określony w ust. 2.

4. Niezgłoszenie pisemnych zastrzeżeń do przedłożonego projektu umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane, w terminie określonym zgodnie z art. 143d ust. 1 pkt 2, uważa się za akceptację projektu umowy przez zamawiającego.

5. Wykonawca, podwykonawca lub dalszy podwykonawca zamówienia na roboty budowlane przedkłada zamawiającemu poświadczoną za zgodność z oryginałem kopię zawartej umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane, w terminie 7 dni od dnia jej zawarcia.

6. Zamawiający, w terminie określonym zgodnie z art. 143d ust. 1 pkt 2, zgłasza pisemny sprzeciw do umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane, w przypadkach, o których mowa w ust. 3.

7. Niezgłoszenie pisemnego sprzeciwu do przedłożonej umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane, w terminie określonym zgodnie z art. 143d ust. 1 pkt 2, uważa się za akceptację umowy przez zamawiającego.

8. Wykonawca, podwykonawca lub dalszy podwykonawca zamówienia na roboty budowlane przedkłada zamawiającemu poświadczoną za zgodność z oryginałem kopię zawartej umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są dostawy lub usługi, w terminie 7 dni od dnia jej zawarcia, z wyłączeniem umów o podwykonawstwo o wartości mniejszej niż 0,5% wartości umowy w sprawie zamówienia publicznego oraz umów o podwykonawstwo, których przedmiot został wskazany przez zamawiającego w specyfikacji istotnych warunków zamówienia, jako niepodlegający niniejszemu obowiązkowi. Wyłączenie, o którym mowa w zdaniu pierwszym, nie dotyczy umów o podwykonawstwo o wartości większej niż 50.000 zł. Zamawiający może określić niższą wartość, od której będzie zachodził obowiązek przedkładania umowy o podwykonawstwo.

9. W przypadku, o którym mowa w ust. 8, jeżeli termin zapłaty wynagrodzenia jest dłuższy niż określony w ust. 2, zamawiający informuje o tym wykonawcę i wzywa go do doprowadzenia do zmiany tej umowy pod rygorem wystąpienia o zapłatę kary umownej.

10. Przepisy ust. 1-9 stosuje się odpowiednio do zmian tej umowy o podwykonawstwo.

Art. 143c. 1. Zamawiający dokonuje bezpośredniej zapłaty wymagalnego wynagrodzenia przysługującego podwykonawcy lub dalszemu podwykonawcy, który zawarł zaakceptowaną przez zamawiającego umowę o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane, lub który zawarł przedłożoną zamawiającemu umowę o podwykonawstwo, której przedmiotem są dostawy lub usługi, w przypadku uchylenia się od obowiązku zapłaty odpowiednio przez wykonawcę, podwykonawcę lub dalszego podwykonawcę zamówienia na roboty budowlane.

2. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1, dotyczy wyłącznie należności powstałych po zaakceptowaniu przez zamawiającego umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane, lub po przedłożeniu zamawiającemu poświadczonej za zgodność z oryginałem kopii umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są dostawy lub usługi.

3. Bezpośrednia zapłata obejmuje wyłącznie należne wynagrodzenie, bez odsetek, należnych podwykonawcy lub dalszemu podwykonawcy.

4. Przed dokonaniem bezpośredniej zapłaty zamawiający jest obowiązany umożliwić wykonawcy zgłoszenie pisemnych uwag dotyczących zasadności bezpośredniej zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy lub dalszemu podwykonawcy, o których mowa w ust. 1. Zamawiający informuje o terminie zgłaszania uwag, nie krótszym niż 7 dni od dnia doręczenia tej informacji.

5. W przypadku zgłoszenia uwag, o których mowa w ust. 4, w terminie wskazanym przez zamawiającego, zamawiający może:

- 1) nie dokonać bezpośredniej zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy lub dalszemu podwykonawcy, jeżeli wykonawca wykaże niezasadność takiej zapłaty albo
- 2) złożyć do depozytu sądowego kwotę potrzebną na pokrycie wynagrodzenia podwykonawcy lub dalszego podwykonawcy w przypadku istnienia zasadniczej wątpliwości zamawiającego co do wysokości należnej zapłaty lub podmiotu, któremu płatność się należy, albo
- 3) dokonać bezpośredniej zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy lub dalszemu podwykonawcy, jeżeli podwykonawca lub dalszy podwykonawca wykaże zasadność takiej zapłaty.

6. W przypadku dokonania bezpośredniej zapłaty podwykonawcy lub dalszemu podwykonawcy, o których mowa w ust. 1, zamawiający potrąca kwotę wypłaconego wynagrodzenia z wynagrodzenia należnego wykonawcy.

7. Konieczność wielokrotnego dokonywania bezpośredniej zapłaty podwykonawcy lub dalszemu podwykonawcy, o których mowa w ust. 1, lub konieczność dokonania bezpośrednich zapłat na sumę większą niż 5% wartości umowy w sprawie zamówienia publicznego może stanowić podstawę do odstąpienia od umowy w sprawie zamówienia publicznego przez zamawiającego.

8. Przepisy art. 143a-143d nie naruszają praw i obowiązków zamawiającego, wykonawcy, podwykonawcy i dalszego podwykonawcy wynikających z przepisów art. 647¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny.

Art. 143d. 1. Umowa o roboty budowlane zawiera w szczególności postanowienia dotyczące:

- 1) obowiązku przedkładania przez wykonawcę zamawiającemu projektu umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane, a także projektu jej zmiany, oraz poświadczonej za zgodność z oryginałem kopii zawartej umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane, i jej zmian;
- 2) wskazania terminu na zgłoszenie przez zamawiającego zastrzeżeń do projektu umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane, i do projektu jej zmiany lub sprzeciwu do umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane, i do jej zmian;
- 3) obowiązku przedkładania przez wykonawcę zamawiającemu poświadczonej za zgodność z oryginałem kopii zawartych umów o podwykonawstwo, których przedmiotem są dostawy lub usługi, oraz ich zmian;
- 4) zasad zapłaty wynagrodzenia wykonawcy, uwarunkowanej przedstawieniem przez niego dowodów potwierdzających zapłatę wymagalnego wynagrodzenia podwykonawcom lub dalszym podwykonawcom;
- 5) terminu zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy lub dalszemu podwykonawcy;
- 6) zasad zawierania umów o podwykonawstwo z dalszymi podwykonawcami;
- 7) wysokości kar umownych, z tytułu:
 - a) braku zapłaty lub nieterminowej zapłaty wynagrodzenia należnego podwykonawcom lub dalszym podwykonawcom,
 - b) nieprzedłożenia do zaakceptowania projektu umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane, lub projektu jej zmiany,

c) nieprzedłożenia poświadczonej za zgodność z oryginałem kopii umowy o podwykonawstwo lub jej zmiany,

d) braku zmiany umowy o podwykonawstwo w zakresie terminu zapłaty.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 3 oraz w art. 143b ust. 5 i 8, przedkładający może poświadczyć za zgodność z oryginałem kopię umowy o podwykonawstwo.

Art. 648. § 1. Umowa o roboty budowlane powinna być stwierdzona pismem.

§ 2. Wymagana przez właściwe przepisy dokumentacja stanowi część składową umowy.

Art. 649. W razie wątpliwościyczytuje się, iż wykonawca podjął się wszystkich robót objętych projektem stanowiącym część składową umowy.

Nowelizacja ustawy Kodeks cywilny z 8 stycznia 2010 roku (wprowadzona w życie 16 kwietnia 2010 roku) dodała do tytułu XVI pięć nowych artykułów, o nr 649¹ - 649⁵ które stanowią zmodyfikowaną treść poprzedniej, uchylonej w całości w nowelizacji z 8 stycznia, ustawy o gwarancji zapłaty za roboty budowlane z 9 lipca 2003 roku. Nowe treści art. 649¹ - 649⁵ mogą stać się istotnym czynnikiem w ustalaniu odpowiedzialności stron umowy za jej zerwanie, zwłaszcza w sytuacji pojawiających się na tle jej realizacji konfliktów.

Art. 649¹. § 1. Gwarancji zapłaty za roboty budowlane, zwanej dalej "gwarancją zapłaty", inwestor udziela wykonawcy (generalnemu wykonawcy) w celu zabezpieczenia terminowej zapłaty umówionego wynagrodzenia za wykonanie robót budowlanych.

§ 2. Gwarancją zapłaty jest gwarancja bankowa lub ubezpieczeniowa, a także akredytywa bankowa lub poręczenie banku udzielone na zlecenie inwestora.

§ 3. Strony ponoszą w równych częściach udokumentowane koszty zabezpieczenia wiarytelności.

Art. 649². § 1. Nie można przez czynność prawną wyłączyć ani ograniczyć prawa wykonawcy (generalnego wykonawcy) do żądania od inwestora gwarancji zapłaty.

§ 2. Odstąpienie inwestora od umowy spowodowane żądaniem wykonawcy (generalnego wykonawcy) przedstawienia gwarancji zapłaty jest bezskuteczne.

Art. 649³. § 1. Wykonawca (generalny wykonawca) robót budowlanych może w każdym czasie żądać od inwestora gwarancji zapłaty do wysokości ewentualnego roszczenia z tytułu wynagrodzenia wynikającego z umowy oraz robót dodatkowych lub koniecznych do wykonania umowy, zaakceptowanych na piśmie przez inwestora.

§ 2. Udzielenie gwarancji zapłaty nie stoi na przeszkodzie żądaniu gwarancji zapłaty do łącznej wysokości określonej w § 1.

Art. 649⁴. § 1. Jeżeli wykonawca (generalny wykonawca) nie uzyska żądanej gwarancji zapłaty w wyznaczonym przez siebie terminie, nie krótszym niż 45 dni, uprawniony jest do odstąpienia od umowy z winy inwestora ze skutkiem na dzień odstąpienia.

§ 2. Brak żądanej gwarancji zapłaty stanowi przeszkodę w wykonaniu robót budowlanych z przyczyn dotyczących inwestora.

§ 3. Inwestor nie może odmówić zapłaty wynagrodzenia mimo niewykonania robót budowlanych, jeżeli wykonawca (generalny wykonawca) był gotów je wykonać, lecz doznał przeszkody z przyczyn dotyczących inwestora. Jednakże w wypadku takim inwestor może odliczyć to, co wykonawca (generalny wykonawca) oszczędził z powodu niewykonania robót budowlanych.

Art. 649⁵. Przepisy art. 649¹-649⁴ stosuje się do umów zawartych między wykonawcą (generalnym wykonawcą) a dalszymi wykonawcami (podwykonawcami).

Art. 651. Jeżeli dostarczona przez inwestora dokumentacja, teren budowy, maszyny lub urządzenia nie nadają się do prawidłowego wykonania robót albo jeżeli zajdą inne okoliczności, które mogą przeszkodzić prawidłowemu wykonaniu robót, wykonawca powinien niezwłocznie zawiadomić o tym inwestora.

Art. 652. Jeżeli wykonawca przejął protokolarnie od inwestora teren budowy, ponosi on aż do chwili oddania obiektu odpowiedzialność na zasadach ogólnych za szkody wynikłe na tym terenie.

Art. 654. W braku odmiennego postanowienia umowy inwestor obowiązany jest na żądanie wykonawcy przyjmować wykonane roboty częściowo, w miarę ich ukończenia, za zapłatą odpowiedniej części wynagrodzenia.

Art. 655. Gdyby wykonany obiekt uległ zniszczeniu lub uszkodzeniu wskutek wadliwości dostarczonych przez inwestora materiałów, maszyn lub urządzeń albo wskutek wykonania robót według wskazówek inwestora, wykonawca może żądać umówionego wynagrodzenia lub jego odpowiedniej części, jeżeli uprzedził inwestora o niebezpieczeństwie zniszczenia lub uszkodzenia obiektu albo jeżeli mimo zachowania należytej staranności nie mógł stwierdzić wadliwości dostarczonych przez inwestora materiałów, maszyn lub urządzeń.

Art. 656. § 1. Do skutków opóźnienia się przez wykonawcę z rozpoczęciem robót lub wykończeniem obiektu albo wykonywania przez wykonawcę robót w sposób wadliwy lub sprzeczny z umową, do rękojmi za wady wykonanego obiektu, jak również do uprawnienia inwestora do odstąpienia od umowy przed ukończeniem obiektu stosuje się odpowiednio przepisy o umowie o dzieło.

Art. 657. Uprawnienie do odstąpienia od umowy przez wykonawcę lub przez inwestora może być ograniczone lub wyłączone przez przepisy szczególne.

Art. 658. Przepisy niniejszego tytułu stosuje się odpowiednio do umowy o wykonanie remontu budynku lub budowli.

Tytuł XV. UMOWA O DZIEŁO

Art. 627. Przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia.

Art. 627¹. Do umowy zawartej, w zakresie działalności przedsiębiorstwa przyjmującego zamówienie, z osobą fizyczną, która zamawia dzieło, będące rzeczą ruchomą, w celu niezwiązanym z jej działalnością gospodarczą ani zawodową, stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży konsumenckiej.

Art. 628. § 1. Wysokość wynagrodzenia za wykonanie dzieła można określić przez wskazanie podstaw do jego ustalenia. Jeżeli strony nie określiły wysokości wynagrodzenia ani nie wskazały podstaw do jego ustalenia, poczytuje się w razie wątpliwości, że strony miały na myśli zwykłe wynagrodzenie za dzieło tego rodzaju. Jeżeli także w ten sposób nie da się ustalić wysokości wynagrodzenia, należy się wynagrodzenie odpowiadające uzasadnionemu nakładowi pracy oraz innym nakładom przyjmującego zamówienie.

Art. 629. Jeżeli strony określiły wynagrodzenie na podstawie zestawienia planowanych prac i przewidywanych kosztów (wynagrodzenie kosztorysowe), a w toku wykonywania dzieła zarządzenie właściwego organu państwowego zmieniło wysokość cen lub stawek obowiązujących dotychczas w obliczeniach kosztorysowych, każda ze stron może żądać odpowiedniej zmiany umówionego

wynagrodzenia. Nie dotyczy to jednak należności uiszczonej za materiały lub robociznę przed zmianą cen lub stawek.

Art. 630. § 1. Jeżeli w toku wykonywania dzieła zajdzie konieczność przeprowadzenia prac, które nie były przewidziane w zestawieniu prac planowanych będących podstawą obliczenia wynagrodzenia kosztorysowego, a zestawienie sporządził zamawiający, przyjmujący zamówienie może żądać odpowiedniego podwyższenia umówionego wynagrodzenia. Jeżeli zestawienie planowanych prac sporządził przyjmujący zamówienie, może on żądać podwyższenia wynagrodzenia tylko wtedy, gdy mimo zachowania należytej staranności nie mógł przewidzieć konieczności prac dodatkowych.

§ 2. Przyjmujący zamówienie nie może żądać podwyższenia wynagrodzenia, jeżeli wykonał prace dodatkowe bez uzyskania zgody zamawiającego.

Art. 631. Gdyby w wypadkach przewidzianych w dwóch artykułach poprzedzających zaszła konieczność znacznego podwyższenia wynagrodzenia kosztorysowego, zamawiający może od umowy odstąpić, powinien jednak uczynić to niezwłocznie i zapłacić przyjmującemu zamówienie odpowiednią część umówionego wynagrodzenia.

Art. 632. § 1. Jeżeli strony umówiły się o wynagrodzenie ryczałtowe, przyjmujący zamówienie nie może żądać podwyższenia wynagrodzenia, chociażby w czasie zawarcia umowy nie można było przewidzieć rozmiaru lub kosztów prac.

§ 2. Jeżeli jednak wskutek zmiany stosunków, której nie można było przewidzieć, wykonanie dzieła groziłoby przyjmującemu zamówienie rażącą stratą, sąd może podwyższyć ryczałt lub rozwiązać umowę.

Art. 633. Jeżeli materiałów na wykonanie dzieła dostarcza zamawiający, przyjmujący zamówienie powinien ich użyć w sposób odpowiedni oraz złożyć rachunek i zwrócić nie zużytą część.

Art. 634. Jeżeli materiał dostarczony przez zamawiającego nie nadaje się do prawidłowego wykonania dzieła albo jeżeli zajdą inne okoliczności, które mogą przeszkodzić prawidłowemu wykonaniu, przyjmujący zamówienie powinien niezwłocznie zawiadomić o tym zamawiającego.

Art. 635. Jeżeli przyjmujący zamówienie opóźnia się z rozpoczęciem lub wykończeniem dzieła tak dalece, że nie jest prawdopodobne, żeby zdołał je ukończyć w czasie umówionym, zamawiający może bez wyznaczenia terminu dodatkowego od umowy odstąpić jeszcze przed upływem terminu do wykonania dzieła.

8. Możliwości rozszerzenia obowiązków inspektora nadzoru inwestorskiego koordynator, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy

Ustawa Prawo budowlane reguluje tylko podstawowe obowiązki inspektora nadzoru inwestorskiego, mogą one natomiast zostać istotnie rozszerzone w umowie o pełnienie nadzoru, zgodnie z ogólną zasadą swobody kontraktowej, zapisaną w art. 353.1 Kodeksu Cywilnego

Art. 353.1. Strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny wg swojego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się własności (naturze) stosunku, **ustawie** ani zasadom współżycia społecznego.

Zapis o koniecznej zgodności treści umów z ustawami oznacza m.in. że w umowie o pełnienie nadzoru nie można wyłączyć (ograniczyć) obowiązków inspektora nadzoru inwestorskiego wymienionych w Prawie budowlanym.

W praktyce wielu realizacji obowiązki inspektora nadzoru są znacznie rozszerzane, właśnie poprzez odpowiednie zapisy umowy, jaką zawiera on z

inwestorem, przy czym umowa ta, jak to opisano w pkt. 3 niniejszych materiałów szkoleniowych, może być zawarta zarówno w świetle przepisów Kodeksu cywilnego, jak i Kodeksu pracy (inspektor nadzoru inwestorskiego zatrudniony na umowę o pracę w firmie inwestora).

Dodatkowe obowiązki inspektora mogą obejmować funkcję koordynatora, co ze względu na art. 27 Prawa budowlanego, jest niemal zobowiązaniem ustawowym,

Art. 27. Przy budowie obiektu budowlanego, wymagającego ustanowienia inspektorów nadzoru inwestorskiego w zakresie różnych specjalności, inwestor wyznacza jednego z nich jako koordynatora ich czynności na budowie.

ale także rozciągać się na znaną z przeszłości formułę inwestorstwa zastępczego.

Inwestor może bowiem w procesie budowlanym działać sam, bądź też powierzyć część (w praktyce niemal całość) swoich obowiązków i uprawnień ustanowionemu przedstawicielowi, zgodnie z cytowanymi już wyżej art. 95 i 96 Kodeksu cywilnego

Art. 95. § 1. Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych albo wynikających z właściwości czynności prawnej, można dokonać czynności prawnej przez przedstawiciela.

§ 2. Czynność prawna dokonana przez przedstawiciela w granicach umocowania pociąga za sobą skutki bezpośrednio dla reprezentowanego.

Art. 96. Umocowanie do działania w cudzym imieniu może opierać się na ustawie (przedstawicielstwo ustawowe) albo na oświadczeniu reprezentowanego (pełnomocnictwo).

Popularnym rodzajem takiego zastępstwa jest tzw. zastępstwo inwestycyjne, które jednak nie jest obecnie w jakikolwiek sposób uregulowane w obowiązujących przepisach prawnych.

Pojęcie inwestora zastępczego znajdziemy jedynie we wprowadzonej do zbioru Polskich Norm, normie międzynarodowej PN-ISO 6707-2-2000 z kwietnia 2000 roku „Budownictwo. Terminologia. Terminy stosowane w umowach”, gdzie w pkt. 3.8.14 podano definicję:

„inwestor zastępczy: jednostka organizacyjna działająca w imieniu zamawiającego, jako koordynator działań wszystkich stron biorących udział w przedsięwzięciu inwestycyjnym”.

9. Prawa inspektora nadzoru inwestorskiego

Prawa inspektora nadzoru inwestorskiego opisuje art. 26 ustawy Prawo budowlane, jaki także został znówelizowany od 1 stycznia 2016 roku

Art. 26. Inspektor nadzoru inwestorskiego ma prawo:

- 1) *wydawać kierownikowi budowy lub kierownikowi robót polecenia, potwierdzone wpisem do dziennika budowy, dotyczące: usunięcia nieprawidłowości lub zagrożeń, wykonania prób lub badań, także wymagających odkrycia robót lub elementów zakrytych, oraz przedstawienia ekspertyz dotyczących prowadzonych robót budowlanych i dowodów dopuszczenia do stosowania w budownictwie wyrobów*

budowlanych oraz urządzeń technicznych – zapis poprzedni, obowiązujący do 31 grudnia 2015 roku

- 1) wydawać kierownikowi budowy lub kierownikowi robót polecenia, potwierdzone wpisem do dziennika budowy, dotyczące: usunięcia nieprawidłowości lub zagrożeń, wykonania prób lub badań, także wymagających odkrycia robót lub elementów zakrytych, przedstawienia ekspertyz dotyczących prowadzonych robót budowlanych oraz **informacji i dokumentów potwierdzających zastosowanie przy wykonywaniu robót budowlanych wyrobów, zgodnie z art. 10, a także informacji i dokumentów potwierdzających dopuszczenie do stosowania urządzeń technicznych;**
- 2) *żądać od kierownika budowy lub kierownika robót dokonania poprawek bądź ponownego wykonania wadliwie wykonanych robót, a także wstrzymania dalszych robót budowlanych w przypadku, gdyby ich kontynuacja mogła wywołać zagrożenie bądź spowodować niedopuszczalną niezgodność z projektem lub pozwoleniem na budowę.*

Jak łatwo jest zauważyć, są to właściwie wyłącznie prawa do „dobrego wykonywania swoich podstawowych obowiązków”, wymienionych w art. 25 ustawy.

Zmiana sformułowań w pkt. 1 dotyczącym praw inspektora nadzoru dodatkowo potwierdza zasadność rozszerzenia jego ustawowych obowiązków, co omówiono w pkt. 6, przy komentarzu do znowelizowanego art. 10 Prawa budowlanego.

Pamiętajmy też, że część urządzeń technicznych wymaga dopuszczenia przez służby Urzędu Dozoru Technicznego (lub Transportowego Dozoru Technicznego lub Wojskowego Dozoru Technicznego).

Istotne wątpliwości interpretacyjne może natomiast budzić użyte określenie „*niedopuszczalnej niezgodności z projektem lub pozwoleniem na budowę*”.

Wydaje się, że można byłoby je rozpatrywać w połączeniu z treścią art. 36a ustawy, który z kolei bardzo istotnie zmienił się od 1 stycznia 2017 roku, a kolejnej zmiany doznał 22 sierpnia 2018 roku.

Zatem ocena dopuszczalnej lub niedopuszczalnej niezgodności będzie zależała od czasu w jakim na danej budowie jej dokonano.

Do 31 grudnia 2016 roku treść art. 36a miała postać jak niżej

Art. 36a. 1. Istotne odstępnie od zatwierdzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę jest dopuszczalne jedynie po uzyskaniu decyzji o zmianie pozwolenia na budowę.

1a. Istotne odstępnie od projektu budowlanego złożonego wraz ze zgłoszeniem budowy, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1a, 2b i 19a, lub przebudowy, o której mowa w art. 29 ust. 2 pkt 1b, wobec którego właściwy organ nie wniósł sprzeciwu, jest dopuszczalne jedynie po uzyskaniu decyzji o pozwoleniu na budowę dotyczącej całego zamierzenia budowlanego

2. Właściwy organ uchyla decyzje o pozwoleniu na budowę, w przypadku wydania decyzji, o której mowa w art. 51 ust. 1 pkt 3.

3. W postępowaniu w sprawie zmiany decyzji o pozwoleniu na budowę, przepisy art. 32-35 stosuje się odpowiednio do zakresu tej zmiany.

4. (uchylony).

5. Nieistotne odstępnie od zatwierdzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę nie wymaga uzyskania decyzji o zmianie pozwolenia na budowę i jest dopuszczalne, o ile nie dotyczy:

- 1) zakresu objętego projektem zagospodarowania działki lub terenu,

- 2) *charakterystycznych parametrów obiektu budowlanego: kubatury, powierzchni zabudowy, wysokości, długości, szerokości i liczby kondygnacji,*
 - 3) *(uchylony),*
 - 4) *(uchylony),*
 - 5) *zapewnienia warunków niezbędnych do korzystania z tego obiektu przez osoby niepełnosprawne,*
 - 6) *zmiany zamierzonego sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części,*
 - 7) *ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu*
- oraz nie wymaga uzyskania opinii, uzgodnień, pozwoleń i innych dokumentów, wymaganych przepisami szczególnymi.*

6. Projektant dokonuje kwalifikacji zamierzonego odstępienia oraz jest obowiązany zamieścić w projekcie budowlanym odpowiednie informacje (rysunek i opis) dotyczące odstępienia, o którym mowa w ust. 5.

Od 1 stycznia 2017 roku do 22 sierpnia 2018 roku artykuł ten miał treść

Art. 36a. 1. Istotne odstępienie od zatwierdzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę jest dopuszczalne jedynie po uzyskaniu decyzji o zmianie pozwolenia na budowę wydanej przez organ administracji architektoniczno-budowlanej.

1a. Istotne odstępienie od projektu budowlanego złożonego wraz ze zgłoszeniem budowy, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1a, 2b i 19a, lub przebudowy, o której mowa w art. 29 ust. 2 pkt 1b, wobec którego organ administracji architektoniczno-budowlanej nie wniósł sprzeciwu, jest dopuszczalne jedynie po uzyskaniu decyzji o pozwoleniu na budowę dotyczącej całego zamierzenia budowlanego.

2. Organ administracji architektoniczno-budowlanej uchyla decyzje o pozwoleniu na budowę, w przypadku wydania decyzji, o której mowa w art. 51 ust. 1 pkt 3.

3. W postępowaniu w sprawie zmiany decyzji o pozwoleniu na budowę, przepisy art. 32-35 stosuje się odpowiednio do zakresu tej zmiany.

4. (uchylony).

5. Istotne odstępienie od zatwierdzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę stanowi odstępienie w zakresie:

- 1) *projektu zagospodarowania działki lub terenu;*
- 2) *charakterystycznych parametrów obiektu budowlanego: kubatury, powierzchni zabudowy, wysokości, długości, szerokości i liczby kondygnacji obiektu budowlanego, z zastrzeżeniem ust. 5a;*
- 3) *zapewnienia warunków niezbędnych do korzystania z obiektu budowlanego przez osoby niepełnosprawne;*
- 4) *zmiany zamierzonego sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części;*
- 5) *ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, innych aktów prawa miejscowego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu;*
- 6) *wymagającym uzyskania lub zmiany opinii, uzgodnień i pozwoleń, które są wymagane do uzyskania pozwolenia na budowę lub do dokonania zgłoszenia:*
 - a) *budowy, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1a, 2b i 19a, lub*
 - b) *przebudowy, o której mowa w art. 29 ust. 2 pkt 1b.*

5a. Nie jest istotnym odstępieniem od zatwierdzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę zmiana wysokości, szerokości lub długości obiektu budowlanego niebędącego obiektem liniowym, jeżeli odstępienie łącznie spełnia następujące warunki:

- 1) *nie przekracza 2% wysokości, szerokości lub długości obiektu budowlanego określonych w projekcie budowlanym;*

- 2) *nie zwiększa obszaru oddziaływania obiektu;*
- 3) *nie mieści się w zakresie odstępstw, o których mowa w ust. 5 pkt 3-6, z wyjątkiem odstępstwa od projektowanych warunków ochrony przeciwpożarowej, jeżeli odstępstwo zostało uzgodnione z rzeczoznawcą do spraw zabezpieczeń przeciwpożarowych;*
- 4) *nie narusza przepisów techniczno-budowlanych.*

6. Projektant dokonuje kwalifikacji zamierzonego odstąpienia od zatwierdzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę, a w przypadku uznania, że jest ono nieistotne, obowiązany jest zamieścić w projekcie budowlanym odpowiednie informacje (rysunek i opis) dotyczące tego odstąpienia. Nieistotne odstąpienie od zatwierdzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę nie wymaga uzyskania decyzji o zmianie pozwolenia na budowę. **- treść zmieniona ustawą z 16 grudnia 2016, zaczęła obowiązywać od 1 stycznia 2017**

treść obowiązująca od 22 sierpnia 2018 roku

Art. 36a. 1. Istotne odstąpienie od zatwierdzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę jest dopuszczalne jedynie po uzyskaniu decyzji o zmianie pozwolenia na budowę wydanej przez organ administracji architektoniczno-budowlanej.

1a. Istotne odstąpienie od projektu budowlanego złożonego wraz ze zgłoszeniem budowy, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1a, 2b i 19a, lub przebudowy, o której mowa w art. 29 ust. 2 pkt 1b, wobec którego organ administracji architektoniczno-budowlanej nie wniósł sprzeciwu, jest dopuszczalne jedynie po uzyskaniu decyzji o pozwoleniu na budowę dotyczącej całego zamierzenia budowlanego.

2. Organ administracji architektoniczno-budowlanej uchyla decyzję o pozwoleniu na budowę, w przypadku wydania decyzji, o której mowa w art. 51 ust. 1 pkt 3.

3. W postępowaniu w sprawie zmiany decyzji o pozwoleniu na budowę, przepisy art. 32-35 stosuje się odpowiednio do zakresu tej zmiany.

4. (uchylony).

5. Istotne odstąpienie od zatwierdzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę stanowi odstąpienie w zakresie:

- 1) projektu zagospodarowania działki lub terenu, **z wyjątkiem urządzeń budowlanych oraz obiektów małej architektury;**
- 2) charakterystycznych parametrów obiektu budowlanego: kubatury, powierzchni zabudowy, wysokości, długości, szerokości i liczby kondygnacji obiektu budowlanego, z zastrzeżeniem ust. 5a;
- 3) zapewnienia warunków niezbędnych do korzystania z obiektu budowlanego przez osoby niepełnosprawne, o których mowa w art. 1 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r., w tym osoby starsze;
- 4) zmiany zamierzonego sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części;
- 5) ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, innych aktów prawa miejscowego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu;
- 6) wymagającym uzyskania lub **zmiany uzgodnień lub pozwoleń**, które są wymagane do uzyskania pozwolenia na budowę lub dokonania zgłoszenia:
 - a) budowy, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1a, 2b i 19a, lub
 - b) przebudowy, o której mowa w art. 29 ust. 2 pkt 1b.

5a. Nie jest istotnym odstąpieniem od zatwierdzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę zmiana wysokości, szerokości lub długości obiektu budowlanego niebędącego obiektem liniowym, jeżeli odstąpienie łącznie spełnia następujące warunki:

- 1) nie przekracza 2% wysokości, szerokości lub długości obiektu budowlanego określonych w projekcie budowlanym;
- 2) nie zwiększa obszaru oddziaływania obiektu;
- 3) nie mieści się w zakresie odstępstw, o których mowa w ust. 5 pkt 3-6, z wyjątkiem odstępstwa od projektowanych warunków ochrony przeciwpożarowej, jeżeli odstępstwo zostało uzgodnione z rzeczoznawcą do spraw zabezpieczeń przeciwpożarowych;
- 4) nie narusza przepisów techniczno-budowlanych.

6. Projektant dokonuje kwalifikacji zamierzonego odstąpienia od zatwierdzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę, a w przypadku uznania, że jest ono nieistotne, obowiązany jest zamieścić w projekcie budowlanym odpowiednie informacje (rysunek i opis) dotyczące tego odstąpienia. Nieistotne odstąpienie od zatwierdzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę nie wymaga uzyskania decyzji o zmianie pozwolenia na budowę.

Czyli podejście interpretacyjne, co jest, a co nie jest istotnym odstępniem od projektu budowlanego zmieniło się w ustawie w sposób „istotny” w trakcie ... balu sylwestrowego 2016/2017 i ostatnio jeszcze raz, w sierpni 2018 roku.

Zastanówmy się jednak, na ile żądanie przez inspektora nadzoru inwestorskiego przerwania robót w sytuacjach opisanych w art. 36a jest uzasadnione ?

A na ile będzie honorowane ?

Co zrobić w sytuacji, gdy inwestor z góry zakłada, że „projekt budowlany, to był tylko po to, aby uzyskać decyzję o pozwoleniu na budowę, a realizować będziemy znacznie od niego odbiegający projekt wykonawczy ?”

Warto się choć chwilę zastanowić nad tymi kwestiami, a wyciągnięte wnioski raczej nie będą budujące.

Jeszcze jedno szczegółowe uregulowanie, zakazujące łączenia funkcji inspektora nadzoru inwestorskiego i kierownika budowy (lub kierownika robót), przynosi art. 24 Prawa budowlanego.

Art. 24. 1. Łączenie funkcji kierownika budowy i inspektora nadzoru inwestorskiego nie jest dopuszczalne.

przy czym oczywiście zakaz ten odnosi się do pojedynczego procesu budowlanego, nie ma natomiast formalnych przeszkód, aby obie te funkcje wykonywać równolegle w tym samym czasie, na różnych budowach, prowadzonych w oparciu o odrębne decyzje o pozwoleniu na budowę.

10. Nadzór inwestorski nad obiektami wpisanymi do rejestru zabytków

Kwestie ochrony zabytków reguluje w sposób ogólny ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z 23 lipca 2003 roku (Dz.U. 2017.2187 z późn. zm.), wg której, m.in.

Art. 1. Ustawa określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi, zasady tworzenia krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach, a także organizację organów ochrony zabytków.

Art. 3. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) zabytek - nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
- 2) zabytek nieruchomy - nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, o których mowa w pkt 1;
- 8) roboty budowlane - roboty budowlane w rozumieniu przepisów Prawa budowlanego, podejmowane przy zabytku lub w otoczeniu zabytku;**
- 12) historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny - przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg;

- 13) historyczny zespół budowlany - powiązaną przestrzennie grupę budynków wyodrębnioną ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi;
- 15) otoczenie - teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Art. 6. 1. Ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:

- 1) zabytki nieruchome będące, w szczególności:
 - a) krajobrazami kulturowymi,
 - b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
 - c) dziełami architektury i budownictwa,
 - d) dziełami budownictwa obronnego,
 - e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
 - f) cmentarzami,
 - g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
 - h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

Art. 7. Formami ochrony zabytków są:

- 1) wpis do rejestru zabytków;
- 1a) wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa;
- 2) uznanie za pomnik historii;
- 3) utworzenie parku kulturowego;
- 4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Art. 8. Rejestr zabytków, zwany dalej "rejestrem", dla zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi wojewódzki konserwator zabytków.

Art. 9. 1. Do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy.

2. W trybie określonym w ust. 1, do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku.

3. Wpis do rejestru historycznego układu urbanistycznego, ruralistycznego lub historycznego zespołu budowlanego nie wyłącza możliwości wydania decyzji o wpisie do rejestru wchodzących w skład tych układów lub zespołu zabytków nieruchomych.

4. Wpisanie zabytku nieruchomego do rejestru ujawnia się w księdze wieczystej danej nieruchomości na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie decyzji o wpisie do rejestru tego zabytku.

Art. 32. 1. Kto, w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych, odkrył przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, jest obowiązany:

- 1) wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot;
- 2) zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce jego odkrycia;
- 3) niezwłocznie zawiadomić o tym właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, właściwego wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

2. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) jest obowiązany niezwłocznie, nie dłużej niż w terminie 3 dni, przekazać wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków przyjęte zawiadomienie, o którym mowa w ust. 1 pkt 3.

3. Wojewódzki konserwator zabytków jest obowiązany w terminie 5 dni od dnia przyjęcia zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 i ust. 2, dokonać oględzin odkrytego przedmiotu.

4. Jeżeli w terminie, określonym w ust. 3, wojewódzki konserwator zabytków nie dokona oględzin odkrytego przedmiotu, przerwane roboty mogą być kontynuowane.

5. Po dokonaniu oględzin odkrytego przedmiotu wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję:

- 1) pozwalającą na kontynuację przerwanych robót, jeżeli odkryty przedmiot nie jest zabytkiem;
- 2) pozwalającą na kontynuację przerwanych robót, jeżeli odkryty przedmiot jest zabytkiem, a kontynuacja robót nie doprowadzi do jego zniszczenia lub uszkodzenia;
- 3) nakazującą dalsze wstrzymanie robót i przeprowadzenie, na koszt osoby fizycznej lub jednostki organizacyjnej finansującej te roboty, badań archeologicznych w niezbędnym zakresie.

6. Roboty nie mogą być wstrzymane na okres dłuższy niż miesiąc od dnia doręczenia decyzji, o której mowa w ust. 5 pkt 3.

7. Jeżeli w trakcie badań archeologicznych zostanie odkryty zabytek posiadający wyjątkową wartość, wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję o przedłużeniu okresu wstrzymania robót. Okres wstrzymania robót nie może być jednak dłuższy niż 6 miesięcy od dnia doręczenia decyzji, o której mowa w ust. 5 pkt 3.

8. Po zakończeniu badań archeologicznych, o których mowa w ust. 5 pkt 3, wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję pozwalającą na kontynuację przerwanych robót.

9. W przypadku odkrycia przedmiotu, o którym mowa w ust. 1, z wyłączeniem zabytków archeologicznych, w sprawach własności i wynagrodzenia dla znalazcy tego przedmiotu stosuje się odpowiednio art. 189 Kodeksu cywilnego.

Art. 34. 1. Osobom, które odkryły bądź przypadkowo znalazły zabytek archeologiczny, przysługuje nagroda, jeżeli dopełniły one obowiązków określonych odpowiednio w art. 32 ust. 1 lub w art. 33 ust. 1.

Art. 35. 1. Przedmioty będące zabytkami archeologicznymi odkrytymi, przypadkowo znalezionymi albo pozyskanymi w wyniku badań archeologicznych, stanowią własność Skarbu Państwa.

Art. 36. 1. Pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków wymaga:

- 1) prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub **robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru;**
- 2) **wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku;**

.....

5. Pozwolenia, o których mowa w ust. 1, wydaje się na wniosek osoby fizycznej lub jednostki organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do korzystania z zabytku wpisanego do rejestru, wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu albo ograniczonego prawa rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego.

8. Uzyskanie pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na podjęcie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru nie zwalnia z obowiązku uzyskania pozwolenia na budowę albo zgłoszenia, w przypadkach określonych przepisami Prawa budowlanego.

Art. 37. 1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) **tryb wydawania pozwoleń, o których mowa w art. 36 ust. 1;**
- 2) **dane i informacje, które zawierają wnioski o wydanie pozwoleń, oraz dokumentację dołączaną do wniosków niezbędną do ich rozpatrzenia;**
- 3) dane i informacje, które zawierają pozwolenia, oraz warunki, które mogą zostać w nich zastrzeżone;
- 4) elementy, które zawiera dokumentacja prac konserwatorskich i prac restauratorskich prowadzonych przy zabytku ruchomym wpisanym do rejestru oraz dokumentacja badań archeologicznych.

2. Tryb wydawania pozwoleń, o których mowa w ust. 1 pkt 1, określa się, uwzględniając właściwość organów do ich wydawania oraz konieczność zapewnienia sprawności prowadzonego

postępowania o wydanie pozwolenia, w tym sposób postępowania w przypadku, gdy wykonawca podejmowanych działań jest wylaniany w drodze postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

Art. 37c. Robotami budowlanymi kieruje albo nadzór inwestorski wykonuje, przy zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru osoba, która posiada uprawnienia budowlane określone przepisami Prawa budowlanego oraz która przez co najmniej 18 miesięcy brała udział w robotach budowlanych prowadzonych przy zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru lub inwentarza muzeum będącego instytucją kultury.

Art. 37f. Przy ustalaniu udziału w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich, badaniach konserwatorskich, robotach budowlanych lub badaniach architektonicznych, prowadzonych przy zabytku wpisanym do rejestru uwzględnia się udział w tych pracach, badaniach lub robotach, prowadzonych przy zabytkach niewpisanych do rejestru, o ile były one prowadzone przed dniem 26 sierpnia 2011 r.

Art. 37g. 1. Udział w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich, badaniach konserwatorskich, robotach budowlanych lub badaniach architektonicznych, prowadzonych odpowiednio przy zabytku wpisanym do rejestru, inwentarza muzeum będącego instytucją kultury lub zaliczanym do jednej z kategorii, o których mowa w art. 64 ust. 1, oraz badaniach archeologicznych, lub zatrudnienie przy tych pracach lub badaniach w muzeum będącym instytucją kultury, potwierdzają świadectwa, w tym dotyczące odbytych praktyk zawodowych, oraz inne dokumenty zaświadczające udział w tych pracach, badaniach lub robotach lub zatrudnienie przy tych pracach wydane przez kierownika jednostki organizacyjnej, na rzecz której te prace, badania lub roboty były wykonywane, albo przez osobę, pod której nadzorem były wykonywane, w tym zakresy obowiązków na stanowiskach pracy w muzeum będącym instytucją kultury, lub zaświadczenia wydane przez wojewódzkich konserwatorów zabytków.

2. Udział w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich, badaniach konserwatorskich, robotach budowlanych lub badaniach architektonicznych prowadzonych przed dniem 26 sierpnia 2011 r. przy zabytku niewpisanym do rejestru zabytków potwierdzają świadectwa, inne dokumenty lub zaświadczenia, o których mowa w ust. 1.

Art. 108. 1. Kto niszczy lub uszkodza zabytek, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

3. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1 polegające na zniszczeniu zabytku sąd orzeka na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków nawiązkę w wysokości do wartości zniszczonego zabytku.

4. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1 polegające na uszkodzeniu zabytku sąd orzeka obowiązek przywrócenia stanu poprzedniego, a jeśli obowiązek taki nie byłby wykonalny - nawiązkę na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków w wysokości do wartości uszkodzenia zabytku.

5. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 2 sąd może orzec na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków nawiązkę w wysokości od trzykrotnego do trzydziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia.

Art. 110. 1. Kto będąc właścicielem lub posiadaczem zabytku nie zabezpieczył go w należyty sposób przed uszkodzeniem, zniszczeniem, zaginięciem lub kradzieżą, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1 można orzec nawiązkę do wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami.

Art. 115. 1. Kto niezwłocznie nie powiadomił wojewódzkiego konserwatora zabytków lub wójta (burmistrza, prezydenta miasta) o odkryciu w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych

przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, a także nie wstrzymał wszelkich robót mogących uszkodzić lub zniszczyć znaleziony przedmiot i nie zabezpieczył, przy użyciu dostępnych środków, tego przedmiotu i miejsca jego znalezienia, podlega karze grzywny.

2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1 można orzec nawiązkę do wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami.

Art. 116. *1. Kto niezwłocznie nie powiadomił wojewódzkiego konserwatora zabytków lub wójta (burmistrza, prezydenta miasta) albo dyrektora urzędu morskiego o przypadkowym odkryciu przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem archeologicznym, a także nie zabezpieczył, przy użyciu dostępnych środków, tego przedmiotu i miejsca jego znalezienia, podlega karze grzywny.*

2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1 można orzec nawiązkę do wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami.

Art. 117. *Kto bez pozwolenia albo wbrew warunkom pozwolenia prowadzi:*

- 1) prace konserwatorskie, restauratorskie lub badania konserwatorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa,*
 - 2) prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie lub architektoniczne przy zabytku wpisanym do rejestru lub roboty budowlane w jego otoczeniu albo badania archeologiczne*
- podlega karze grzywny.*

Art. 118. *1. Kto bez pozwolenia umieszcza na zabytku wpisanym do rejestru: urządzenie techniczne, tablicę reklamową lub urządzenie reklamowe w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, lub napis, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny.*

2. Podżeganie i pomocnictwo są karalne.

3. W razie popełnienia wykroczenia można orzec przepadek przedmiotów służących lub przeznaczonych do popełnienia wykroczenia, choćby nie stanowiły własności sprawcy, lub obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.

Opis procedury uzyskiwania pozwolenia konserwatorskiego oraz zgłaszania osób podejmujących się prowadzenia robót budowlanych lub pełnienia nadzoru inwestorskiego przy obiekcie wpisanym do rejestru zabytków określa nowe, wydane w sierpniu 2018 roku rozporządzenie wykonawcze, wydane do w/w ustawy o zabytkach, które zastąpiło poprzednie regulacje z 9 czerwca 2004 roku, 27 lipca 2011 roku, 14 października 2015 roku i 22 czerwca 2017 roku.

Dz.U.2018.1609

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

z dnia 2 sierpnia 2018 r.

w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków
(fragmenty)

Na podstawie art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2017 r. poz. 2187 oraz z 2018 r. poz. 10) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Rozporządzenie określa tryb wydawania pozwoleń na:

- 1) prowadzenie:
 - a) prac konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków,
 - b) prac konserwatorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa,
 - c) prac restauratorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków,
 - d) prac restauratorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa,
 - e) robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, zwanych dalej "robotami budowlanymi",**
 - f) badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków,
 - g) badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa,
 - h) badań architektonicznych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, zwanych dalej "badaniami architektonicznymi";
- 2) **przemieszczenie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków, zwane dalej "przemieszczeniem zabytku nieruchomego";**
- 3) trwałe przeniesienie zabytku ruchomego wpisanego do rejestru zabytków, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym zabytek ten się znajduje, zwane dalej "przeniesieniem zabytku ruchomego";
- 4) dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków, zwanego dalej "podziałem zabytku nieruchomego";
- 5) **zmianę przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru zabytków lub sposobu korzystania z tego zabytku, zwaną dalej "zmianą przeznaczenia lub sposobu korzystania z zabytku";**
- 6) **umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru zabytków urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 i 1566 oraz z 2018 r. poz. 1496 i 1544) oraz napisów;**
- 7) prowadzenie badań archeologicznych;
- 8) poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania, zwane dalej "poszukiwaniem zabytków";
- 9) **wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku;**
- 10) podejmowanie innych działań niż określone w pkt 1-6 oraz 8 i 9, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru zabytków, zwane dalej "podejmowaniem innych działań".

2. Rozporządzenie określa ponadto dane i informacje, które zawierają wnioski o wydanie pozwoleń, o których mowa w ust. 1, dokumentację dołączaną do tych wniosków, niezbędną do ich rozpatrzenia, dane i informacje, które zawierają te pozwolenia, oraz warunki, które mogą zostać w nich zastrzeżone, a także elementy, które zawiera dokumentacja prac konserwatorskich i prac restauratorskich prowadzonych przy zabytku ruchomym wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz dokumentacja badań archeologicznych.

§ 2. 1. Wniosek o wydanie pozwolenia, o którym mowa w § 1 ust. 1 pkt 1 lit. a, c, e, f i h oraz pkt 2-10, składa się do wojewódzkiego konserwatora zabytków właściwego odpowiednio dla miejsca położenia albo przechowywania zabytku, poszukiwania zabytków albo prowadzenia badań archeologicznych.

2. Wniosek o wydanie pozwolenia, o którym mowa w § 1 ust. 1 pkt 1 lit. b, d i g, składa się do ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, zwanego dalej "ministrem".

3. Wniosek o wydanie pozwolenia na poszukiwanie zabytków albo prowadzenie badań archeologicznych na obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2205 oraz z 2018 r. poz. 317, 1338 i 1563), zwanych dalej "polskimi obszarami morskimi", składa się do dyrektora urzędu morskiego właściwego dla miejsca poszukiwania zabytków albo prowadzenia badań archeologicznych.

.....

§ 4. 1. Wniosek o wydanie pozwolenia na prowadzenie robót budowlanych zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres lub nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;
 - 2) wskazanie zabytku, z uwzględnieniem miejsca jego położenia;
 - 3) wskazanie numeru księgi wieczystej nieruchomości objętej wnioskiem, o ile jest założona.
2. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się:

- 1) projekt budowlany, część projektu budowlanego w zakresie niezbędnym do oceny wpływu planowanych robót budowlanych na zabytek albo program robót budowlanych;
- 2) dokument potwierdzający posiadanie przez wnioskodawcę tytułu prawnego do korzystania z zabytku, uprawniającego do występowania z tym wnioskiem.

3. Program robót budowlanych, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, zawiera imię i nazwisko autora oraz informacje niezbędne do oceny wpływu robót na zabytek, w szczególności:

- 1) opis stanu zachowania zabytku;
- 2) wskazanie przewidzianych rozwiązań budowlanych, w formie opisowej i rysunkowej;
- 3) wskazanie przewidzianych do zastosowania metod, materiałów i technik.

4. W przypadku dołączenia do wniosku, o którym mowa w ust. 1, programu robót budowlanych, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, wojewódzki konserwator zabytków może wezwać wnioskodawcę do złożenia projektu budowlanego, jeśli program robót budowlanych jest niewystarczający do oceny wpływu planowanych robót budowlanych na zabytek, w terminie nie krótszym niż 14 dni z pouczeniem, że niezłożenie projektu budowlanego spowoduje pozostawienie wniosku bez rozpoznania.

§ 5. 1. Wniosek o wydanie pozwolenia na przemieszczenie zabytku nieruchomego albo przeniesienie zabytku ruchomego zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres lub nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;
- 2) wskazanie zabytku, z uwzględnieniem miejsca jego położenia albo przechowywania;
- 3) wskazanie miejsca, do którego zabytek nieruchomy ma być przemieszczony albo zabytek ruchomy przeniesiony;
- 4) uzasadnienie wniosku.

2. Wniosek o wydanie pozwolenia na przemieszczenie zabytku nieruchomego zawiera ponadto wskazanie numerów ksiąg wieczystych nieruchomości objętych wnioskiem, o ile są założone.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się zgodę właściciela nieruchomości, na którą ma być przemieszczony zabytek nieruchomy albo przeniesiony zabytek ruchomy.

4. Do wniosku o wydanie pozwolenia na przemieszczenie zabytku nieruchomego dołącza się ponadto:

- 1) dokument potwierdzający posiadanie przez wnioskodawcę tytułu prawnego do korzystania z zabytku, uprawniającego do występowania z tym wnioskiem;
- 2) projekt budowlany albo program robót budowlanych.

5. Do wniosku o wydanie pozwolenia na przeniesienie zabytku ruchomego dołącza się ponadto oświadczenie wnioskodawcy o posiadaniu przez niego tytułu prawnego do korzystania z zabytku, uprawniającego do występowania z tym wnioskiem.

6. Program robót budowlanych, o którym mowa w ust. 4 pkt 2, zawiera imię i nazwisko autora oraz informacje niezbędne do oceny wpływu przemieszczenia na zabytek, w szczególności:

- 1) opis stanu zachowania zabytku;
- 2) wskazanie przewidzianych rozwiązań budowlanych, w formie opisowej i rysunkowej;
- 3) wskazanie przewidzianych do zastosowania metod, materiałów i technik.

7. W przypadku dołączenia do wniosku o wydanie pozwolenia na przemieszczenie zabytku nieruchomego programu robót budowlanych, o którym mowa w ust. 4 pkt 2, wojewódzki konserwator zabytków może wezwać wnioskodawcę do złożenia projektu budowlanego, jeśli program robót budowlanych jest niewystarczający do oceny wpływu przemieszczenia na zabytek, w terminie nie krótszym niż 14 dni z pouczeniem, że niezłożenie projektu budowlanego spowoduje pozostawienie wniosku bez rozpoznania.

.....

§ 7. 1. Wniosek o wydanie pozwolenia na umieszczenie na zabytku wpisanym do rejestru zabytków urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz napisów zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres lub nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;
- 2) wskazanie zabytku, z uwzględnieniem miejsca jego położenia;
- 3) wskazanie przewidywanego terminu usunięcia z zabytku wpisanego do rejestru zabytków tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz napisów;
- 4) wskazanie przewidywanego terminu usunięcia z zabytku wpisanego do rejestru zabytków urządzeń technicznych, jeśli umieszczenie urządzeń technicznych na zabytku jest tymczasowe.

2. Wniosek o wydanie pozwolenia na umieszczenie na zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru zabytków urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz napisów zawiera ponadto wskazanie numeru księgi wieczystej nieruchomości objętej wnioskiem, o ile jest założona.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się projekt umieszczenia na zabytku wpisanym do rejestru zabytków urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz napisów.

4. Do wniosku o wydanie pozwolenia na umieszczenie na zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru zabytków urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz napisów dołącza się ponadto dokument potwierdzający posiadanie przez wnioskodawcę tytułu prawnego do korzystania z tego zabytku, uprawniającego do występowania z tym wnioskiem.

5. Do wniosku o wydanie pozwolenia na umieszczenie na zabytku ruchomym wpisanym do rejestru zabytków urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz napisów dołącza się ponadto oświadczenie wnioskodawcy o posiadaniu przez niego tytułu prawnego do korzystania z zabytku, uprawniającego do występowania z tym wnioskiem.

§ 8. 1. Wniosek o wydanie pozwolenia na podejmowanie innych działań zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres lub nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;
 - 2) wskazanie zabytku, z uwzględnieniem miejsca jego położenia albo przechowywania.
2. Wniosek o wydanie pozwolenia na podejmowanie innych działań przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru zabytków zawiera ponadto wskazanie numeru księgi wieczystej nieruchomości objętej wnioskiem, o ile jest założona.
3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się program podejmowania innych działań, zawierający imię i nazwisko autora oraz informacje niezbędne do oceny wpływu innych działań na zabytek.
4. Do wniosku o wydanie pozwolenia na podejmowanie innych działań przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru zabytków dołącza się ponadto dokument potwierdzający posiadanie przez wnioskodawcę tytułu prawnego do korzystania z zabytku, uprawniającego do występowania z tym wnioskiem.
5. Do wniosku o wydanie pozwolenia na podejmowanie innych działań przy zabytku ruchomym wpisanym do rejestru zabytków dołącza się ponadto oświadczenie wnioskodawcy o posiadaniu przez niego tytułu prawnego do korzystania z zabytku, uprawniającego do występowania z tym wnioskiem.
-

§ 11. 1. Wniosek o wydanie pozwolenia na wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres lub nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;
 - 2) wskazanie miejsca planowanych robót budowlanych w otoczeniu zabytku;
 - 3) wskazanie numeru księgi wieczystej nieruchomości objętej wnioskiem, o ile jest założona.
2. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się:
- 1) projekt budowlany, część projektu budowlanego w zakresie niezbędnym do oceny wpływu planowanych robót budowlanych na zabytek albo program robót budowlanych;
 - 2) dokument potwierdzający posiadanie przez wnioskodawcę tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości, uprawniającego do występowania z tym wnioskiem.
3. Program robót budowlanych, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, zawiera imię i nazwisko autora oraz informacje niezbędne do oceny wpływu robót na zabytek, w szczególności:
- 1) wskazanie przewidzianych rozwiązań budowlanych, w formie opisowej i rysunkowej;
 - 2) wskazanie przewidzianych do zastosowania metod, materiałów i technik.
-

§ 13. 1. Pozwolenie na prowadzenie robót budowlanych zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres lub nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;
- 2) wskazanie zabytku, z uwzględnieniem miejsca jego położenia;
- 3) warunek polegający na obowiązku kierowania robotami budowlanymi albo wykonywania nadzoru inwestorskiego przez osoby spełniające wymagania, o których mowa w art. 37c ustawy;
- 4) warunek przekazania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia robót budowlanych, a w toku robót budowlanych na 14 dni przed dokonaniem zmiany osoby, o której mowa w pkt 3:
 - a) imienia, nazwiska i adresu osoby, o której mowa w pkt 3,
 - b) dokumentów potwierdzających spełnianie przez tę osobę wymagań, o których mowa w art. 37c ustawy,
 - c) oświadczenia osoby, o której mowa w pkt 3, o przyjęciu przez tę osobę obowiązku kierowania robotami budowlanymi albo wykonywania nadzoru inwestorskiego;
- 5) zakres i sposób prowadzenia wskazanych w pozwoleniu robót budowlanych;

- 6) informację, że postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia może zostać wznowione, a następnie pozwolenie może zostać zmienione lub cofnięte na podstawie art. 47 ustawy;
- 7) wskazanie terminu ważności pozwolenia.

2. Pozwolenie, o którym mowa w ust. 1, może określać warunki polegające na obowiązku:

- 1) zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie rozpoczęcia i zakończenia robót budowlanych;
- 2) zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie podjęcia określonych czynności związanych z wydanym pozwoleniem, przynajmniej 3 dni przed dniem rozpoczęcia tych czynności;
- 3) niezwłocznego zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia robót budowlanych;
- 4) dokonywania odbioru częściowego i końcowego wykonanych robót budowlanych z udziałem wojewódzkiego konserwatora zabytków;
- 5) podjęcia innych działań, które zapobiegą uszkodzeniu lub zniszczeniu zabytku.

3. Do pozwoleń na prowadzenie robót budowlanych na obszarze wpisanego do rejestru zabytków historycznego układu urbanistycznego, historycznego układu ruralistycznego albo historycznego zespołu budowlanego, z wyłączeniem zabytków nieruchomych wchodzących w skład tych układów albo zespołu odrębnie wpisanych do rejestru zabytków, nie stosuje się przepisów ust. 1 pkt 3 i

4. Wojewódzki konserwator zabytków może odstąpić od stosowania tych przepisów również w stosunku do pozwoleń na prowadzenie robót budowlanych na innych terenach wpisanych do rejestru zabytków.

§ 14. 1. Pozwolenie na przemieszczenie zabytku nieruchomego albo przeniesienie zabytku ruchomego zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres lub nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;
- 2) wskazanie zabytku, z uwzględnieniem miejsca jego położenia albo przechowywania;
- 3) zakres i sposób prowadzenia wskazanego w pozwoleniu przemieszczenia zabytku nieruchomego albo przeniesienia zabytku ruchomego;
- 4) informację, że postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia może zostać wznowione, a następnie pozwolenie może zostać zmienione lub cofnięte na podstawie art. 47 ustawy;
- 5) wskazanie miejsca, do którego zabytek nieruchomy ma zostać przemieszczony albo zabytek ruchomy przeniesiony;
- 6) wskazanie terminu ważności pozwolenia.

2. Pozwolenie na przemieszczenie zabytku nieruchomego zawiera ponadto:

- 1) warunek polegający na obowiązku kierowania robotami budowlanymi lub wykonywania nadzoru inwestorskiego przez osoby spełniające wymagania, o których mowa w art. 37c ustawy;
- 2) warunek przekazania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia robót budowlanych, a w toku robót budowlanych na 14 dni przed dokonaniem zmiany osoby, o której mowa w pkt 1:
 - a) imienia, nazwiska i adresu osoby, o której mowa w pkt 1,
 - b) dokumentów potwierdzających spełnianie przez tę osobę wymagań, o których mowa w art. 37c ustawy,
 - c) oświadczenia osoby, o której mowa w pkt 1, o przyjęciu przez tę osobę obowiązku kierowania robotami budowlanymi albo wykonywania nadzoru inwestorskiego.

3. Pozwolenie, o którym mowa w ust. 1, może określać warunki polegające na obowiązku:

- 1) zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie podjęcia określonych czynności związanych z wydanym pozwoleniem, przynajmniej 3 dni przed dniem rozpoczęcia tych czynności;
- 2) zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie rozpoczęcia i zakończenia wskazanego w pozwoleniu przemieszczenia zabytku nieruchomego albo przeniesienia zabytku ruchomego;
- 3) niezwłocznego zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o wszelkich zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia wskazanego w pozwoleniu przemieszczenia zabytku nieruchomego albo przeniesienia zabytku ruchomego;
- 4) podjęcia innych działań, które zapobiegą uszkodzeniu lub zniszczeniu zabytku.

4. Pozwolenie na przeniesienie zabytku ruchomego może ponadto określać warunki polegające na obowiązku:

- 1) kierowania przeniesieniem zabytku ruchomego przez osobę spełniającą wymagania, o których mowa odpowiednio w art. 37a ust. 1 i 2 ustawy;
- 2) przekazania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia prac, a w toku prac na 14 dni przed dokonaniem zmiany osoby, o której mowa w pkt 1:
 - a) imienia, nazwiska i adresu osoby, o której mowa w pkt 1,
 - b) dokumentów potwierdzających spełnianie przez tę osobę wymagań, o których mowa odpowiednio w art. 37a ust. 1 i 2 ustawy,

- c) oświadczenia osoby, o której mowa w pkt 1, o przyjęciu przez tę osobę obowiązku kierowania przeniesieniem zabytku ruchomego.
-

§ 16. 1. Pozwolenie na umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru zabytków urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz napisów zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres lub nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;
 - 2) wskazanie zabytku, z uwzględnieniem miejsca jego położenia;
 - 3) zakres i sposób prowadzenia wskazanego w pozwoleniu umieszczania na zabytku urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz napisów;
 - 4) informację, że postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia może zostać wznowione, a następnie pozwolenie może zostać zmienione lub cofnięte na podstawie art. 47 ustawy;
 - 5) wskazanie terminu usunięcia z zabytku tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz napisów;
 - 6) wskazanie terminu ważności pozwolenia.
2. Pozwolenie, o którym mowa w ust. 1, może określać warunki polegające na obowiązku:
- 1) zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie podjęcia określonych czynności związanych z wydanym pozwoleniem, przynajmniej 3 dni przed dniem rozpoczęcia tych czynności;
 - 2) zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie rozpoczęcia i zakończenia umieszczania na zabytku wpisanym do rejestru zabytków urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz napisów;
 - 3) niezwłocznego zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie umieszczania na zabytku wpisanym do rejestru zabytków urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz napisów;
 - 4) podjęcia innych działań, które zapobiegą uszkodzeniu lub zniszczeniu zabytku wpisanego do rejestru zabytków.

§ 17. 1. Pozwolenie na podejmowanie innych działań zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres lub nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;
 - 2) wskazanie zabytku, z uwzględnieniem miejsca jego położenia albo przechowywania;
 - 3) zakres i sposób prowadzenia innych działań wskazanych w pozwoleniu;
 - 4) informację, że postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia może zostać wznowione, a następnie pozwolenie może zostać zmienione lub cofnięte na podstawie art. 47 ustawy;
 - 5) wskazanie terminu ważności pozwolenia.
2. Pozwolenie, o którym mowa w ust. 1, może określać warunki polegające na obowiązku:
- 1) zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie podjęcia określonych czynności związanych z wydanym pozwoleniem, przynajmniej 3 dni przed dniem rozpoczęcia tych czynności;
 - 2) zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie rozpoczęcia i zakończenia wskazanych w pozwoleniu działań;
 - 3) niezwłocznego zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o wszelkich zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia wskazanych w pozwoleniu działań;
 - 4) podjęcia innych działań, które zapobiegą uszkodzeniu lub zniszczeniu zabytku.
-

§ 20. 1. Pozwolenie na wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres lub nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;
 - 2) wskazanie miejsca planowanych robót budowlanych w otoczeniu zabytku;
 - 3) zakres i sposób prowadzenia wskazanych w pozwoleniu robót budowlanych w otoczeniu zabytku;
 - 4) informację, że postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia może zostać wznowione, a następnie pozwolenie może zostać zmienione lub cofnięte na podstawie art. 47 ustawy;
 - 5) wskazanie terminu ważności pozwolenia.
2. Pozwolenie, o którym mowa w ust. 1, może określać warunki polegające na obowiązku:
- 1) zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie podjęcia określonych czynności związanych z wydanym pozwoleniem, przynajmniej 3 dni przed dniem rozpoczęcia tych czynności;

- 2) niezwłocznego zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia wskazanych w pozwoleniu robót budowlanych w otoczeniu zabytku;
- 3) podjęcia innych działań, które zapobiegą uszkodzeniu lub zniszczeniu zabytku.

§ 21. 1. Zawiadomienia, o których mowa w § 12 ust. 2 pkt 1-3, § 13 ust. 2 pkt 1-3, § 14 ust. 3 pkt 1-3, § 16 ust. 2 pkt 1-3, § 17 ust. 2 pkt 1-3, § 18 ust. 3 pkt 1-4 oraz § 19 ust. 1 pkt 7 i ust. 3, oraz dane, o których mowa w § 19 ust. 1 pkt 8, przekazuje się pisemnie, za pomocą faksu lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2017 r. poz. 1219 oraz z 2018 r. poz. 650).

2. Minister, wojewódzcy konserwatorzy zabytków i dyrektorzy urzędów morskich udostępniają na stronie podmiotowej w Biuletynie Informacji Publicznej informacje o adresie poczty elektronicznej oraz numerze faksu, na które przekazuje się zawiadomienia oraz dane, o których mowa w ust. 1.

.....

§ 24. Do postępowań w sprawie wydawania pozwoleń, o których mowa w art. 36 ust. 1 i 1a ustawy, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, stosuje się przepisy niniejszego rozporządzenia.

§ 25. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Jak więc widać, poprzednie regulacje z 2011 i 2015 roku, dotyczące wymogów formalnych dla osób wykonujących samodzielne funkcje techniczne przy zabytkach zostały przeniesione do tekstu samej ustawy. Ale dalej obowiązuje, na zasadzie że prawo nie powinno działać wstecz - regulacja z 2011 roku, o postaci jak niżej

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO
z dnia 27 lipca 2011 r.

w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych
(uchylone 30 listopada 2015 roku)

Na podstawie art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.) zarządza się, co następuje:

.....

§ 24. 1. Samodzielne funkcje techniczne w budownictwie przy zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków mogą wykonywać osoby posiadające odpowiednie uprawnienia budowlane określone przepisami ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623, z późn. zm.).

2. Kierować robotami budowlanymi oraz wykonywać nadzór inwestorski przy zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków mogą osoby, które spełniają wymagania określone w ust. 1 oraz odbyły co najmniej 2-letnią praktykę zawodową na budowie przy zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków.

§ 31. Osoby, które uzyskały zaświadczenie o posiadaniu kwalifikacji na podstawie § 19 rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 24 sierpnia 1964 r. w sprawie zezwoleń na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytkach i archeologicznych prac wykopaliskowych (Dz. U. Nr 31, poz. 197) oraz § 17-19 rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 11 stycznia 1994 r. o zasadach i trybie udzielania zezwoleń na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytkach oraz prac archeologicznych i wykopaliskowych, warunkach ich prowadzenia i kwalifikacjach osób, które mają prawo prowadzenia tej działalności (Dz. U. Nr 16, poz. 55), zachowują uprawnienia wskazane w tym

zaświadczeniu w dotychczasowym zakresie w odniesieniu do prac konserwatorskich i robót budowlanych.

Zarówno w obecnym, jak i poprzednim rozporządzeniu jest mowa wyłącznie o wymaganiach w stosunku do osób mających pełnić funkcję kierownika budowy i inspektora nadzoru inwestorskiego, pominięto natomiast wymagania odnoszące się do osoby projektanta, figurujące w starszym rozporządzeniu Ministra Kultury i Sztuki z dnia 11 stycznia 1994 r. o zasadach i trybie udzielania zezwoleń na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytkach oraz prac archeologicznych i wykopaliskowych, warunkach ich prowadzenia i kwalifikacjach osób, które mają prawo prowadzenia tej działalności.

11. Odpowiedzialność karna, zawodowa, cywilna, dyscyplinarna i służbowa inspektora nadzoru inwestorskiego

Inspektor nadzoru inwestorskiego podlega w zakresie swojej działalności ogólnej odpowiedzialności karnej, określonej w ustawie Kodeks Karny (m.in. art. 163) oraz w Kodeksie wykroczeń, odpowiedzialności cywilnej wg ogólnych zasad ustawy Kodeks Cywilny oraz odpowiedzialności karnej i zawodowej określonej w rozdziale 9 i 10 w ustawie Prawo budowlane.

Odpowiedzialność dyscyplinarną inspektora nadzoru, jako członka właściwej izby samorządu zawodowego regulują przepisy art. 45 ÷ 56 ustawy o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa z 15 grudnia 2000 roku (Dz. U. 2013.932 z późn. zm.).

Odpowiedzialność służbowa inspektora nadzoru, jeśli jest on pracownikiem najemnym, zatrudnionym na podstawie umowy o pracę określa z kolei ustawa Kodeks pracy.

12. Umowa o nadzór inwestorski – zasady ustalania wynagrodzenia

Umowa o pełnienie nadzoru inwestorskiego jest umową cywilnoprawną, typu „umowa –zlecenie” i odnoszą się do niej przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące zlecenia (art. od 734 do 751).

Nie ma obecnie, i nie może być, ze względu na reguły gospodarki rynkowej, żadnych urzędowych cenników związanych z wykonywaniem nadzoru inwestorskiego.

Wytyczne (**nie mające w żadnym przypadku charakteru obligatoryjnego**) w zakresie określania wynagrodzenia za pełnienie nadzoru inwestorskiego są określone m.in. w katalogach Izby Projektowania Budowlanego – Środowiskowych Zasadach Wyceny Prac Projektowych (wydanie z roku 2012 i nowe z roku 2016). Wg tego wydawnictwa zasady ustalania wynagrodzeń za pełnienie nadzoru inwestorskiego opracowano, przyjmując jako punkt wyjścia obowiązki i uprawnienia inspektora nadzoru inwestorskiego wg art. 25 i 26 ustawy. Nadzór inwestorski, zgodnie z ustawą, obligatoryjnie nie obejmuje sprawdzania kosztów budowy. Natomiast obowiązki

inspektora nadzoru inwestorskiego mogą być (w zawartej umowie z inwestorem) rozszerzone o kontrolowanie rozliczeń budowy.

Określenie limitu pobytów na obiekcie w ramach nadzoru autorskiego lub inwestorskiego (do zawarcia umowy) następuje wg szacunku ustalenia liczby pobytów projektanta lub inspektora na budowie (lub ich równoważników), uznanej za niezbędną i wystarczającą do zapewnienia skutecznego czuwania nad zgodnością realizacji z rozwiązaniami technicznymi i użytkowymi projektu.

Stawki za nadzór inwestorski przyjmuje się tak, jak za nadzór autorski, tj. w formie zryczałtowanej, w następujących wysokościach, gdzie S oznacza wartość j.n.p. w złotych na dany rok (na rok 2015 zalecana była stawka 20,00 zł/jnp, analogiczna jak dla roku 2014, w 2016 roku 19,80 zł/jnp, a w 2017 jeszcze mniej, bo 19,60 zł/jnp, obecnie w roku 2018 wrócono do zalecanej stawki 20,00 zł/jnp), a współczynnik 1,9 przyjęty jest z pkt. 1.2.29 Środowiskowych Zasad ...):

- 1) 12 j.n.p. x 1,9 x S - za nadzór miejscowy
 - 2) 24 j.n.p. x 1,9 x S - za nadzór zamiejscowy przy odległościach do 100 km
 - 3) 30 j.n.p. x 1,9 x S - za nadzór zamiejscowy przy odległościach ponad 100 km do 200 km
 - 4) 48 j.n.p. x 1,9 x S - za nadzór zamiejscowy przy odległościach 200-400 km.
 - 5) przy nadzorowaniu obiektów odległych o więcej niż 400 km - ilość j.n.p. z pozycji 4) powiększa się o przynajmniej 6 j.n.p. za każde rozpoczęte 100 km.
- stosując dodatkowo odpowiednie współczynniki:
 przy nadzorze bez kontrolowania rozliczeń budowy: - współczynnik =1,10,
 przy nadzorze z kontrolowaniem rozliczeń budowy: - współczynnik =1,30.

Ilość niezbędnych pobytów w ramach sprawowanego nadzoru inwestorskiego powinna być wstępnie uzgodniona i podana w umowie przed rozpoczęciem realizacji inwestycji. Przy uzgadnianiu ilości nadzorów należy uwzględnić wielkość i złożoność inwestycji, okres jej realizacji, ilość podwykonawców, kooperantów, itp.

Można również, dla uproszczenia, określić szacunkowo niezbędną ilość nadzorów w stosunku do wartości robót budowlano-instalacyjnych, przyjmując za uzasadnione:

- dla małych prostych inwestycji: jeden pobyt na każde 15 000 zł kosztów robót budowlano-instalacyjnych,
- dla większych: jeden pobyt na każde 45.000 zł.

Szacunkowo określoną w umowie ilość pobytów należy operatywnie - uzgadniając obustronnie i korygować, w zależności od rzeczywistych potrzeb.

Ilość pobytów inspektora nadzoru na budowie złożonej (trudnej), np. przebudowa lub nadbudowa, ocieplenie, wzmocnienie konstrukcji, wymiana stropów, wzmocnienie fundamentów itp., powinna być większa niż wynika z przeliczeń w stosunku do podanych wyżej wartości robót budowlano-instalacyjnych.

Za jednorazowy pobyt uważa się pobyt inspektora na terenie budowy w jednym dniu, niezależnie od czasu jego trwania. Pełnienie nadzoru inwestorskiego w tym samym dniu, na dwóch różnych budowach stanowiących niezależne tytuły inwestycyjne, traktuje się jako dwa odrębne pobyty – również, jeżeli budowle znajdują się w jednej miejscowości.

Przy sprawowaniu nadzoru zamiejscowego, przy odległościach 200 km i większych, za jednorazowy pobyt inspektora uważa się jego bytność na budowie w czasie jednego wyjazdu.

Stawka zamiejscowego nadzoru autorskiego i inwestorskiego **nie obejmuje** przejazdów, diet i noclegów, które pokrywa zamawiający według ogólnie obowiązujących zasad. Koszty te należy przewidzieć w umowie. W umowie o nadzór autorski i inwestorski powinno się określić rodzaj środka na dojazd na budowę.

Obliczenie kosztów dojazdu dla sprawowania zamiejscowego nadzoru inwestorskiego przy korzystaniu z własnego samochodu:

$$K_{\text{doj}} = 2 \times L \times St$$

gdzie: K_{doj} - koszt dojazdu własnym samochodem,

L - odległość budowy od siedziby osoby sprawującej nadzór,

St - stawka za 1 kilometr przebiegu dojazdu, przyjmowana zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Wynagrodzenie za nadzór inwestorski może być również ustalane w formie procentu od kosztów netto inwestycji, przyjmując stawkę $1,5 \div 2,5 \%$, a w uzasadnionych przypadkach do $3,0 \%$. Do kosztów inwestycji zalicza się koszty robót budowlano-instalacyjnych i montażowych.